

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra správního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Úkony správních orgánů podle části
čtvrté správního řádu**

Plzeň, 2022

Petra Pospíšilová

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Petra POSPÍŠILOVÁ**
Osobní číslo: **R17M0120P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Úkony správních orgánů podle části čtvrté správního řádu**
Zadávající katedra: **Katedra správního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Obecné vymezení forem činností veřejné správy
3. Právní úprava úkonů podle části čtvrté správního řádu
4. Charakteristika úkonů podle části čtvrté správního řádu
5. Příslušnost k úkonům
6. Postup při vydávání
7. Nápravy vad a náprava nicotnosti, zrušení a konverze
8. Přezkum úkonů
9. Úkony podle části čtvrté správního řádu v praxi
10. Závěr

Rozsah diplomové práce: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

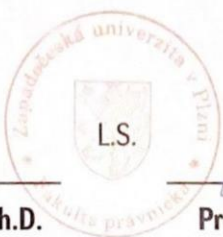
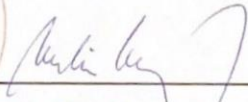
- ČERNÝ, P. a kol. *Průvodce novým správním řádem*. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. ISBN 80-7201-600-8.
- FIALA, Z., FRUMAROVÁ, K., HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V., SCHEU, L., SOVOVÁ, O., ŠKUREK, M., VETEŠNÍK, P. *Správní řád: praktický komentář*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-797-6.
- HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-624-1.
- HOETZEL, J. *Československé správní právo. Část všeobecná*. Praha: Melantrich, 1934
- JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád: komentář*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. Beckova edice Komentované zákony. ISBN 978-80-7400-751-4.
- KOPECKÝ, M. *Správní právo. Obecná část*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-820-7.
- POTĚŠIL, L., HEJČ, D., RIGEL, F., MAREK, D. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-804-7.
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Vedoucí diplomové práce: **Prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.**
Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce: **21. června 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 4. října 2021

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma „Úkony správních orgánů podle části čtvrté správního řádu“ zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni, dne 31. 3. 2022

Petra Pospíšilová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce Prof. JUDr. Martinu Kopeckému, CSc. za vedení této diplomové práce a za cenné rady a připomínky k této práci.

Děkuji také své rodině za podporu po celou dobu mého studia i při zpracování této práce.

Obsah

Úvod.....	1
1. Obecné vymezení forem činností veřejné správy.....	3
1.1 Formy činnosti veřejné správy	3
1.1.1 Abstraktní úkony	4
1.1.2 Konkrétní úkony	6
1.1.3 Opatření obecné povahy	6
1.1.4 Veřejnoprávní smlouvy	7
1.1.5 Faktické úkony.....	8
1.1.6 Neregulativní úkony.....	10
1.2 Základní zásady činnosti veřejné správy	10
2. Právní úprava úkonů podle části čtvrté správního řádu.....	14
2.1 Právní úprava před přijetím zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu	14
2.2 Současná právní úprava	14
2.3 Porovnání s právní úpravou v jiných státech	16
2.3.1 Spolková republika Německo	16
2.3.2 Slovenská republika.....	16
3. Charakteristika úkonů podle části čtvrté správního řádu	18
3.1 Pojem, znaky a právní význam úkonů podle části čtvrté správního řádu	18
3.2 Dělení úkonů podle části čtvrté správního řádu	20
3.2.1 Osvědčení	20
3.2.2 Ověření.....	21
3.2.3 Posudky, stanoviska, vyjádření	24
3.2.4 Informační úkony	25
3.2.5 Registrace.....	25
3.2.6 Programovací úkony.....	25
3.2.7 Materiální úkony	26
3.2.8 Doporučení a výzvy.....	26
3.2.9 Veřejnoprávní ujednání a procedurální aspekty	26
4. Příslušnost k úkonům.....	28
5. Postup při vydávání.....	30
5.1 Podání žádosti a následné provedení úkonu	30
5.2 Nemožnost vydání úkonu	31
5.3 Použití ustanovení jiných částí správního řádu na postup podle části čtvrté ..	32
6. Nápravy vad a náprava nicotnosti, zrušení a konverze.....	34
6.1 Oprava vad opravitelných.....	34

6.2 Oprava vad způsobených rozporem s právními předpisy	35
6.3 Oprava nicotnosti a konverze	37
7. Přezkum úkonů	40
7.1 Ochrana před nečinností	40
7.1.1 Ochrana před nečinností podle správního řádu	41
7.1.2 Ochrana před nečinností podle zvláštních předpisů	42
7.1.3 Ochrana před nečinností poskytovaná ve správním soudnictví	42
7.1.4 Ochrana před nečinností poskytovaná v rámci správního soudnictví v případě neprovedení jiných úkonů než osvědčení	45
7.2 Stížnosti	48
7.2.1 Stížnost dle správního řádu	48
7.2.2 Stížnost jako další prostředek ochrany před nečinností	49
8. Úkony podle části čtvrté správního řádu v praxi	51
8.1 Povaha občanských průkazů	51
8.2 Právní úprava	52
8.3 Postup při vydávání občanského průkazu	52
8.4 Vydání občanského průkazu	53
8.5 Platnost občanského průkazu	53
8.6 Opravné prostředky a sankce	54
Závěr	55
Resumé	57
Seznam použitých literatury a pramenů	58

Úvod

Téma, které jsem si zvolila pro zpracování své diplomové práce se nazývá „Úkony správních orgánů podle části čtvrté správního řádu“. Dle mého názoru se jedná o zajímavou formu činnosti veřejné správy, jejíž právní úprava není dle mého názoru rozsáhle upravena. Před nabytím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, když byl v platnosti ještě zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení bylo těmto úkonům věnováno pouze jedno ustanovení. Rozsáhlejší úpravu, i když zdaleka ne o tolik, přinesl až zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, a to konkrétně ve své čtvrté části, která je nazvána „Vyjádření, osvědčení a sdělení“.

V prvé řadě bych tedy chtěla poukázat, že úprava ve správním řádu není rozsáhlá. Tyto úkony jsou vymezeny pouze § 154 až § 158. I přes to ale nalezneme úpravu i v jiných částech správního řádu, jelikož nás na ně paragrafy v této části odkazují.

Důvod, pro který jsem zvolila dané téma diplomové práce a který dle mého názoru považuji za hlavní, je fakt, že úkony, které budu rozebírat, jsou úkony, se kterými se ve společnosti setkáme poměrně často. Mám za to, že se tyto úkony týkají každého z nás a každý z nás s nimi alespoň jednou za život přijde do styku.

Oporou při zpracování diplomové práce mi bude především učebnice Prof. JUDr. Martina Kopeckého, CSc. ve srovnání s učebnicí zpracovanou Prof. JUDr. Dušanem Hendrychem, CSc. a kolektivem. Budu ale také čerpat ze správního řádu, kde nalezneme právní úpravu těchto úkonů, a popíšu přístup k jednotlivým ustanovením části čtvrté pomocí komentářů k tomuto zákonu.

Cílem mé diplomové práce je podat ucelený obraz na problematiku úkonů podle části čtvrté správního řádu. Svou práci jsem rozčlenila do osmi kapitol. V první kapitole stručně nastíním formy činnosti veřejné správy. V této kapitole podle určitých znaků rozdělím formy činnosti na skupiny, kdy jen stručně vyzdvihnu, co je pro ně charakteristické, ale taktéž nastíním zásady, podle kterých se správní orgány při svých postupech musí řídit.

V druhé kapitole se zaměřím na právní úpravu úkonů podle části čtvrté správního řádu, kde se budu věnovat vývoji právní úpravy. Zaměřím se jak na úpravu přechozí tak na úpravu současnou a uvedu pro srovnání i úpravu jiných

zemí, kde jsem vybrala právní úpravu Spolkové republiky Německo a Slovenské republiky.

Ve třetí kapitole se již budu zabývat samotnými úkony, jejich členěním podle správního řádu, ale taktéž úkony, které autoři publikující v oblasti správního práva, považují za úkony spadající pod tuto oblast, a které za spadající pod tuto oblast označují zvláštní zákony.

Čtvrtá kapitola bude pojednávat o příslušnosti správních orgánů k těmto úkonům a pátá kapitola postupem při jejich vydávání. Co se týká páté kapitoly, tak zde se budu zabývat samotným podáním žádosti, která vede k vydání úkonu či nemožností takový úkon vydat.

V šesté kapitole bude mým úkolem nastínit problematiku vad a nicotnosti těchto úkonů, ale i to, v jakém případě dochází k jejich zrušení, nebo případy, kdy dochází ke konverzi.

V sedmé, předposlední, kapitole se zaměřím na přezkum úkonů. V této kapitole se zaměřím na možnosti přezkumu, které nabízí správní řád, ale taktéž zvláštní předpis k správnímu řádu. Dále se budu zabývat možnostmi, které plynou ze soudního řádu správního.

Na závěr bych v osmé kapitole ráda uvedla příklad z praxe. V této části diplomové práce se budu zabývat úpravou občanských průkazů, jakožto jednoho z příkladů osvědčení, což mi přišlo z hlediska druhů těchto úkonů zajímavé, ale také praktické, jelikož každý z nás občanský průkaz někdy bude mít nebo už má, či bude potřebovat vyměnit, a proto pro něj úprava, která se týká jejich vydávání, platnosti, ale i sankcí například za jejich ztrátu bude potřebná. Zajímavá je v tomto případě i skutečnost, že nedávno došlo k zrušení starého zákona, který se zabýval občanskými průkazy, a nahradil ho zákon nový.

1. Obecné vymezení forem činností veřejné správy

1.1 Formy činnosti veřejné správy

Předmětem této úvodní kapitoly je objasnění základních forem činnosti veřejné správy, které považuji za důležité si vymezit ještě předtím, než přejdu k samostatným úkonům správních orgánů podle části čtvrté správního řádu. Veřejnou správu můžeme chápat ve dvou pojetích, a to v pojetí materiálním a formálním. Formálním pojetím rozumíme veřejnou správu určité instituce. Já se ale budu zabývat především prvním z nich, pojetím materiálním. V materiálním smyslu totiž chápeme veřejnou správu jako určitý druh činnosti. Těmito činnostmi chápeme určité projevy veřejné správy vůči svým adresátům. Adresáty takových projevů nemusí být pouze osoby fyzické nebo právnické uvnitř veřejné správy, ale taktéž orgány veřejné správy nebo úřední osoby a další vykonavatelé a nositelé veřejné správy, jestliže jsou tím plněny její úkoly.

Jednotlivé činnosti poté dělíme do několika forem, a to podle různých hledisek. Prvním takovým hlediskem je okruh osob a stupeň obecnosti upravovaných věcí. Z tohoto hlediska potom vycházejí činnosti abstraktní a konkrétní, případně činnosti, které mají znaky jak abstraktních, tak konkrétních činností. Druhým hlediskem je, zda jde o činnost jednostrannou či vícestrannou. Třetím hlediskem dělení jsou právní účinky činností, kdy zde máme buď činnosti, které mají přímo působící právní účinky, nebo činnosti, které přímé účinky nemají. Čtvrtým hlediskem je vnější forma činností, kdy podle tohoto hlediska rozlišujeme činnosti formalizované, kde je předem dána odpovídající forma, nebo činnosti neformální. Předposledním, pátým, hlediskem je, zda se jedná o činnosti, které jsou právně závazné, nebo o činnosti, které mají pouze doporučující povahu. Posledním, šestým, hlediskem je vztah veřejné správy vůči adresátům, kde dochází k členění na činnosti vůči nepodřízeným adresátům a vůči podřízeným adresátům.

Na základě těchto znaků poté vymezujeme šest základních forem správních činností, a to s příkloněním se ke členění dle Kopeckého, kterými jsou „*abstraktní akty, konkrétní akty, opatření obecné povahy, veřejnoprávní smlouvy, faktické úkony a neregulativní úkony.*“¹

¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 152-206.

1.1.1 Abstraktní úkony

Abstraktní úkony vnímáme jako úkony, které jsou opakem konkrétních. Vyznačují se zejména tím, že jsou pro neurčitě určený okruh adresátů a upravují druhově určenou věc. Mezi dalšími vlastnostmi těchto úkonů nalezneme jejich jednostrannost, formalizovanost, přímo působící právní účinky, a to, že jsou právně závazné.

V literatuře se pak můžeme setkat s odlišnou terminologií. Někteří autoři označují tyto úkony jako normativní správní akty² a jiní například za normotvorbu.³

Tyto úkony můžeme dělit na dvě skupiny, a to na obecně závazné abstraktní akty a interně závazné abstraktní akty.

Obecně závazné abstraktní akty

U těchto aktů můžeme hovořit o prováděcích právních předpisech veřejné správy a obecně závazných vyhláškách územních samosprávných celků.

Prováděcí právní předpisy veřejné správy teorie označuje souhrnně jako nařízení. Znaky, kterými se nařízení vyznačují, jsou podzákonost, jednostrannost, obecnost a abstraktnost. Podzákoností se rozumí jejich vztah k zákonu. Nařízení tedy musí být vydáváno v mezích a na základě zákona, latinsky označeno jako „*secundum et intra legem*.“⁴ Jednostranností je myšlena pravomoc orgánu autoritativně a vrchnostensky rozhodovat o právech a povinnostech osob, které k němu nejsou ve vztahu podřízenosti. Dalším znakem je obecnost, která je „*pojmově spojena se závazností aktu ve smyslu právním*.“⁵ Posledním znakem je abstraktnost. „*Abstraktnost je třeba chápat jako opak konkrétnosti. Proto vyjadřujeme pojmem abstraktní akt pouze to, že nejde o akt konkrétní. Označení aktu za abstraktní ještě nemusí znamenat jeho obecnost*.“⁶

² PRŮCHA, Petr. *Správní právo : obecná část*. 8., doplněné a aktualizované vydání. Brno: Doplněk, 2012, s. 271.

³ MALAST, Jan. *Správní právo přehledně*. [online]. Právní právo online – správko.cz, 2018 [cit. 28. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>.

⁴ HENDRYCH, Dušan in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 123.

⁵ Tamtéž, s. 123.

⁶ Tamtéž, s. 123.

V hlavě sedmé ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky nalezneme zakotvení práva na samosprávu. Pravomoc vydávat obecně závazné vyhlášky je čl. 104 odst. 3 Ústavy svěřena zastupitelstvům, které je vydávají v mezích své působnosti. „*Jejich vydávání je projevem autonomie – oprávnění samosprávných celků upravovat své záležitosti v mezích a v souladu se zákony samostatně.*“⁷

Interně závazné abstraktní akty

Těmito akty naopak rozumíme abstraktní akty, které „*nejsou pramenem práva, zavazují orgány a osoby v podřízeném nebo obdobném vztahu k vykonavateli veřejné správy, který je vydal.*“⁸ V této skupině abstraktních aktů bychom mohli nalézt vnitřní předpisy, statutární předpisy neúzemních samosprávných celků a v neposlední řadě také různé řády, kterými mohou být například řády provozní.

Vnitřními předpisy rozumíme druh abstraktních aktů, které jsou závazné pouze pro osoby v jedné či více organizačních jednotkách nebo zařízeních veřejné správy. Ten, kdo vnitřní předpis vydal, vystupuje ve vztahu nadřízenosti k osobě, která je jeho adresátem. Svou povahou se mezi vnitřní předpisy řadí například jednací řády nebo služební předpisy.

Dále se jedná o statutární předpisy neúzemních samosprávných celků. Tento druh abstraktních aktů zavazuje pouze uvnitř těchto neúzemních samosprávných celků. Z hlediska odlišnosti od statutárních předpisů územní samosprávy, neboli obecně závazných vyhlášek, nemají povahu právních předpisů. Řadíme mezi ně statutární předpisy profesních komor nebo třeba statutární předpisy vysokých škol.

Poslední skupinou jsou provozní a jiné řády. Hendrych a Kopecký je označuje jako „*zvláštní druh vnitřních předpisů*“.⁹ Tyto řády upravují především podmínky užívání zařízení, v závislosti na konkrétním řádu, veřejností za účelem poskytování nějaké služby nebo péče. Platnost těchto řádů může být závislá na

⁷ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 155.

⁸ Tamtéž, s. 152.

⁹ HENDRYCH, Dušan a KOPECKÝ, Martin in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 131.

určitých úkonech, kterými může být například registrace. Veřejnost se užíváním zařízení dobrovolně podřizuje podmínkám stanoveným v řádech, které je ale nijak neomezují na jejich právech a svobodách. To, že se veřejnost dobrovolně podřizuje těmto řádům, vytváří důsledek vzniku odpovědnosti v případech, kdy by veřejnost řád nějak porušila.

1.1.2 Konkrétní úkony

Tyto úkony taktéž označujeme jako správní akty. Na rozdíl od abstraktních úkonů se vyznačují tím, že jsou určeny pro individuálně vymezený okruh osob a že upravují konkrétní věc. V ostatních vlastnostech se od abstraktních úkonů vůbec neliší. Jedná se o nejvíce využívanou formu správní činnosti. Kopecký o nich uvádí: „*Správní akty jsou nejtypičtějším projevem úřední činnosti veřejné správy.*“¹⁰ Tyto jednostranné úkony vykonavatelů veřejné správy jsou pro své adresáty, kteří jsou určeni individuálně, nebo pro skupinu osob, pokud se rozhoduje v konkrétní věci, bezprostředně právně závazné. Běžně platí, že jsou právně závazné i pro vykonavatele veřejné správy, který tento správní akt vydal, a mohou být závazné i pro další orgány veřejné správy.

1.1.3 Opatření obecné povahy

V tomto případě se jedná o určité úkony, které vykazují znaky jak abstraktní, tak konkrétní. Od abstraktních aktů je odlišujeme tím, že upravují konkrétní věc. Od správních aktů je pak odlišujeme tím, že působí vůči neurčitě vymezenému okruhu adresátů.

Právní úpravu opatření obecné povahy bychom mohli hledat v části šesté správního řádu. Správní řád obsahuje negativní vymezení opatření obecné povahy, a to: „*závazné opatření obecné povahy, které není právním předpisem ani rozhodnutím*“¹¹ K pojmu opatření obecné povahy se vyjádřil i Nejvyšší správní soud, který dospěl k tomu, že: „*Opatření obecné povahy je správním aktem s*

¹⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 156.

¹¹ § 171 odst. 1 zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

*konkrétně určeným předmětem (vztahuje se tedy k určité konkrétní situaci) a s obecně vymezeným okruhem adresátů.*¹²

1.1.4 Veřejnoprávní smlouvy

Jedná se o ty správní činnosti, které jsou dvoustranné či vícestranné. Správní řád upravuje tuto formu správní činnosti v části páté, kde ji vymezuje jako: „*dvoustranný nebo vícestranný úkon, který zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva*“.¹³ Jde vlastně o smlouvy mezi individuálně určenými účastníky, které mají přímo působící právní účinky, jsou samozřejmě formalizované a taktéž právně závazné. Jak vyplývá ze správního řádu, k uzavření veřejnoprávní smlouvy musí dojít prostřednictvím projevu vůle na listině, a to v zásadě v písemné podobě. Veřejnoprávní smlouvy můžeme dělit do tří skupin, jejichž existence vyplývá z § 160 správního řádu.

Koordinační smlouvy

Jedná se o první skupinu veřejnoprávních smluv, které uzavírají mezi sebou různé subjekty veřejné správy, a to za účelem plnění vlastních úkolů. Příkladem takovéto koordinační smlouvy může být například „*veřejnoprávní smlouva mezi obcemi o výkonu přenesené působnosti orgány jedné obce pro orgány jiné obce, která je účastníkem této smlouvy*“.¹⁴

Subordinační smlouvy

Druhou skupinou jsou veřejnoprávní smlouvy, které mezi sebou uzavírají na jedné straně vykonavatel veřejné správy a na straně druhé osoba, vůči které směřuje výkon veřejné správy. K jejich uzavírání může docházet v případech, kdy by mohl být vydán správní akt. Příkladem takové subordinační smlouvy může být například „*veřejnoprávní smlouva nahrazující stavební povolení*“.¹⁵

¹² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.9.2005, sp. zn. 1 Ao 1/2005-98. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹³ § 159 odst. 1 zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹⁴ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část. 2.* vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 193.

¹⁵ Tamtéž, s. 194.

Smlouvy mezi adresáty veřejné správy

Poslední skupinou jsou veřejnoprávní smlouvy, které Staša označuje též jako „*veřejnoprávní smluvní vztahy mezi osobami soukromého práva*“.¹⁶ Aby došlo k uzavření takové veřejnoprávní smlouvy, je potřeba, aby s jejím obsahem souhlasil správní orgán, který by správní řízení, pokud by probíhalo a rozhodovalo-li by se v něm o právech a povinnostech stran, vedl, nebo ho vede. Příkladem může být například „*smlouva o převodu dobývacího prostoru*“.¹⁷

1.1.5 Faktické úkony

Staša je označuje jako „*faktické zásahy*“.¹⁸ Tyto úkony se vyznačují tím, že jsou neformální a zpravidla jednostranné. Dalšími vlastnostmi těchto úkonů jsou jejich přímo působící právní účinky a jejich právní závaznost. Těmto úkonům nepředchází žádný formální postup, jsou činěny bezprostředně, tak aby mohly reagovat na aktuální nastalou situaci. „*Faktické úkony nemůže činit obecně každý vykonavatel veřejné správy, ale k jejich provádění je potřebné speciální zákonné zmocnění*“.¹⁹ Proti těmto úkonům se nelze bránit pomocí opravných prostředků. Existují však i výjimky, kdy se proti některým z nich lze bránit pomocí námitek. Jako další možnost obrany by se nabízela žaloba, a to v případech, kdy úkon považujeme za nezákonný.

I v této oblasti obsahuje odborná literatura další dělení této správní činnosti, a to do čtyř skupin na faktické pokyny, bezprostřední zásahy, zajišťovací úkony a exekuční úkony.

Faktické pokyny

První skupinou se rozumí úkon zákonem zmocněného vykonavatele veřejné správy, kterým je zpravidla úřední osoba. Tento úkon se vyznačuje tím, že spočívá „*v přímém uložení příkazu nebo zákazu určitého jednání, kterým je jeho*

¹⁶ STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 183.

¹⁷ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 195.

¹⁸ STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 185.

¹⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 197.

adresát povinen se řídit.“²⁰ Tyto pokyny se často činí „v terénu“, kdy jako příklad lze uvést pokyny policisty ve stejnokroji, který řídí provoz na pozemních komunikacích, jimiž je dána povinnost se řídit.

Bezprostřední zásahy

Těmi se rozumí úkony úředních osob, které mají sloužit k „ochraně právem porušovaných nebo bezprostředně ohrožených chráněných zájmů, kterým je přímo zasahováno do práv adresáta.“²¹ Jeho použití vyžaduje ještě další předpoklady, které musí být nutně splněny. Za prvé se zde uplatňuje princip subsidiarity, kdy lze bezprostředního zásahu využít pouze v případě, že ochranu nebylo možno zabezpečit jinak, a za druhé se uplatňuje princip proporcionality, kdy je třeba, aby si úřední osoba při svém konání počínala přiměřeně.

Zajišťovací úkony

Těmito úkony mám na mysli úkony, jejichž účelem je zajištění průběhu a případně i účelu správního řízení. V hlavě VI dílu čtvrtém správního řádu nazývajícím se „Zajištění účelu a průběhu řízení“ lze nalézt, jaké úkony považuje za zajišťovací správní řád. Těmi základními jsou předvolání, předvedení a vykázaní z místa konání úkonu. Dalšími úkony, které správní řád zná jsou předběžné opatření a pořádková pokuta.

Exekuční úkony

Poslední skupinou jsou exekuční úkony, jimiž rozumíme úkony, které provádí exekuční správní orgán. Pomocí nich „je povinný donucován ke splnění již dříve uložené povinnosti, kterou nesplnil dobrovolně.“²² Exekuční orgán tak činí při vykonávání správní exekuce. Povinnost, která měla být splněna dobrovolně, vyplývá z exekučního titulu. Správní řád v § 104 jmenuje, co může být exekučním titulem, když uvádí: „vykonatelné rozhodnutí nebo vykonatelný

²⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 198.

²¹ Tamtéž, s. 200.

²² STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 188.

smír.²³ Na základě exekučního titulu je vydávána exekuční výzva nebo exekuční příkaz.

1.1.6 Neregulativní úkony

Těmito úkony se myslí jednostranná správní činnost, která nemá přímé právní účinky a vyznačuje se různým stupněm formálnosti a právní závaznosti. Tyto úkony ale budu více rozebírat v následujících kapitolách.

1.2 Základní zásady činnosti veřejné správy

Správní orgány se musí řídit určitými zásadami, které společně nazýváme jako zásady základní a které můžeme nalézt ve správních řádu v § 2 až § 8. Názvy jednotlivých zásad v paragrafech obsaženy ale nejsou. Správní řád hovoří spíše o tom, co jednotlivé zásady znamenají. V jednotlivých odstavcích paragrafů nebo v celém paragrafu jsou potom upraveny:

- zásada zákonnosti
- zákaz zneužívání pravomoci
- ochrana práv osob nabytých v dobré víře a jejich oprávněných zájmů
- zásada proporcionality
- zásada legitimního očekávání
- zásada materiální pravdy
- zásada veřejné správy jako služby veřejnosti
- zásada smírného odstranění rozporů
- zásada rovnosti účastníků
- zásada rychlosti a hospodárnosti
- zásada součinnosti správních orgánů.

Jako první zásadu bych zmínila zásadu zákonnosti. Správní řád uvádí: „*Správní orgán postupuje v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen «právní předpisy»).* Kde se v tomto zákoně mluví o zákoně, rozumí se tím též *mezinárodní smlouva, která je součástí právního řádu.*“²⁴ Z uvedeného tedy

²³ § 104 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

²⁴ § 2 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

plyne, že vázanost správních orgánů plyne ze všech právních předpisů, které jsou součástí právního řádu. Znamená to, že při své činnosti postupují nejen podle ústavních zákonů, ale řídí se také například právními předpisy územních samosprávných celků.

K zákazu zneužívání pravomoci správní řád uvádí: „*Správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena.*“²⁵ Tato zásada souvisí se zásadou zákonnosti, jelikož z ní vyplývá, že správní orgán má postupovat v souladu se zákonem, tedy činit pouze to, co mu zákon dovoluje nebo nařizuje. K tomu má právě zákonem svěřeny prostředky. Správní orgán tedy nesmí činit to, co mu zákon neukládá.

Zásada ochrany práv osob nabytých v dobré víře a jejich oprávněných zájmů úzce souvisí se zásadou proporcionality. Spočívají v tom, že správní orgán může zasahovat do práv osob nabytých v dobré víře jen za podmínek stanovených zákonem a pouze v nezbytném rozsahu. K zásadě ochrany práv nabytých v dobré víře správní řád uvádí: „*Správní orgán šetří práva nabytá v dobré víře, jakož i oprávněné zájmy osob, jichž se činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká (dále jen "dotčené osoby"), a může zasahovat do těchto práv jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu.*“²⁶ Zásada proporcionality pak spočívá hlavně v tom, aby správní orgán k naplňování účelu své činnosti používal vhodné prostředky a postupoval přiměřeně, pod čímž si můžeme představit, že pokud by při plnění své činnosti působil újmu na právech osob, měla by být tato újma přiměřená z hlediska zamýšleného cíle.

K zásadě legitimního očekávání více správní řád: „*Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.*“²⁷ Z této zásady tedy vyplývá, že pokud správní orgán řeší obdobné nebo skutkově shodné případy, měl by postupovat tak, aby výsledné rozhodnutí bylo předvídatelné. S touto zásadou pak úzce souvisí uplatňování správního uvážení nebo výklad neurčitých právních pojmů správním orgánem. Pokud totiž v obdobném případě vyložil správní orgán

²⁵ § 2 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

²⁶ § 2 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

²⁷ § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

některý z neurčitých právních pojmů, je na místě očekávat, že rozhodně jako u případu předtím.

Zásada materiální pravdy je zakotvena v § 3 správního řádu. Účelem je, aby správní orgán zjistil úplně skutkový stav. Jak se udává ve správního řádu: *„Nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.“*²⁸

Správní řád zásadu, že veřejná správa je služba veřejnosti zakotvuje v § 4 odst. 1. Navíc ještě uvádí, že: *„Každý, kdo plní úkoly vyplývající z působnosti správního orgánu, má povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstřícně.“*²⁹ V § 4 odst. 2 je pak stanovena poučovací povinnost správního orgánu, kdy ten musí dotčené osoby přiměřeně poučit o jejich právech a povinnostech. Třetí odstavec tohoto paragrafu pak hovoří o povinnosti správního orgánu uvědomit dotčené osoby o úkonu, který se chystá učinit, a to je-li to potřebné k hájení jejich práv a neohrozí-li to účel tohoto úkonu.

Zásada smírného odstranění rozporů je zakotvena v § 5 správního řádu. Ustanovení o této zásadě zní: *„Pokud to povaha projednávané věci umožňuje, pokusí se správní orgán o smírné odstranění rozporů, které brání řádnému projednání a rozhodnutí dané věci.“*³⁰ Z uvedeného vyplývá, že správní orgán by měl, pokud to umožňuje povaha věci, podporovat smírné odstranění sporů, které by se mělo ukázat jak v jeho postupu, tak v jeho samotném rozhodnutí.

Zásada rovnosti účastníků je zakotvena v samotné Listině základních práv a svobod, kde se v čl. 37 odst. 3 uvádí: *„Všichni účastníci jsou si v řízení rovni.“* Co se týká správního práva, tak je tato zásada vyjádřena v § 7 správního řádu, ze kterého vyplývá, že je správní orgán povinen vůči dotčeným osobám postupovat nestranně. Od dotčených osob pak vyžaduje, aby plnily své procesní povinnosti rovnou měrou. Pokud by byla tato rovnost ohrožena, je správní orgán povinen přijmout opatření, která by zajistila rovné postavení dotčených osob.

Zásada rychlosti a hospodárnosti je nazývána také jako *„zásada procesní ekonomie činnosti veřejné správy.“*³¹ Tuto zásadu upravuje § 6 odst. 1 správního

²⁸ § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

²⁹ § 4 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

³⁰ § 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

³¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 339.

řádu, kdy by podle této zásady měly správní orgány vyřizovat věci bez zbytečných průtahů. Zároveň je stanoveno, že pokud tak nečiní v zákonem stanovené lhůtě nebo v přiměřené lhůtě, pokud zákon lhůtu nestanovuje, tak k nápravě této situace použijeme ustanovení o ochraně před nečinností, vyplývající z § 80 správního řádu. § 6 odst. 2 pak dále tuto zásadu rozvíjí v tom, že by správní orgán navíc měl postupovat tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby byly co nejméně zatěžovány. Podklady od dotčené osoby si správní orgán vyžádá pouze v případech, kdy tak stanoví právní předpis, přednostně si je totiž má opatřit sám, a to s využitím úřední evidence.

Poslední zmiňovanou zásadou je zásada součinnosti správních orgánů. Z § 8 odst. 2 vyplývá, že správní orgány by měly vzájemně spolupracovat, a to v zájmu dobré správy. K tomu navíc správní orgány jsou povinny zajišťovat vzájemný soulad všech současně probíhajících postupů, které souvisejí s týmiž právy nebo povinnostmi dotčené osoby. Na současné probíhání více takových postupů jsou navíc dotčené osoby povinny správní orgány bezodkladně upozornit.

2. Právní úprava úkonů podle části čtvrté správního řádu

Jak již vyplývá z názvu kapitoly, obecnou právní úpravu těchto úkonů bychom našli v části čtvrté zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Jelikož před přijetím tohoto zákona byla právní úprava dle mého názoru velmi stručná, a to z toho důvodu, že předešlý zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení věnoval těmto úkonům pouze jeden paragraf, bylo potřeba vytvořit úpravu, která by se těmto úkonům více věnovala.

2.1 Právní úprava před přijetím zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu

Před přijetím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád platil na našem území zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení. Jak jsem již uvedla výše, úprava byla opravdu velmi stručná, kdy o těchto jiných správních úkonech hovořil pouze § 3 odst. 5 tohoto zákona. Konkrétně tento zákon zmiňoval osvědčení, posudky, vyjádření, doporučení a jiná podobná opatření. Obecně § 3 hovořil o základních pravidlech řízení, tedy o tom, jak mají správní orgány ve správním řízení postupovat, aby mohlo být na konci vydáno rozhodnutí. Co se týká problematiky výše zmíněných úkonů, zákon uváděl: „*Ustanovení o základních pravidlech řízení (odstavec 1 až 4) se přiměřeně použijí též při vydávání osvědčení, posudků, vyjádření, doporučení a jiných podobných opatření.*“³² Jak z uvedeného znění § 3 odst. 5 vyplývá, tak nás tento zákon pouze vybízel k tomu, abychom přiměřeně užili předchozích čtyřech odstavců tohoto paragrafu, nicméně podrobnější úpravu neobsahoval.

2.2 Současná právní úprava

Předchozí zákon č. 71/1967 Sb. o správním řízení byl k 1. 1. 2006 zrušen a nahrazen novým správním řádem, který byl přijat v roce 2004 a známe ho pod č. 500/2004 Sb. S přijetím tohoto zákona se jiným správním úkonům dostalo oproti předchozí úpravě více pozornosti, i když ne o moc. Současná právní úprava se věnuje těmto úkonům v části čtvrté.

³² § 3 odst. 5 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

Struktura současné právní úpravy obsahuje pět paragrafů. První z nich (§ 154 správního řádu) hovoří o zákonném vymezení těchto úkonů. Tento paragraf nejen že říká, že doslovně použijeme část první správního řádu, ale také vyjmenovává ustanovení části druhé a části třetí, které můžeme obdobně použít pro tyto úkony. Dále uvádí také jiná ustanovení, která můžeme užít přiměřeně. Jaká ustanovení můžeme použít přiměřeně uvádí i některé publikace, když například Korbel uvádí ustanovení, ze kterých jsem vybrala jako příklad: „§ 17: *správní spis*, § 18: *protokol*, § 42: *podněty k zahájení řízení*, § 72: *oznamování rozhodnutí*, § 77 - § 78: *nicotnost rozhodnutí nebo* § 94 - § 99: *přezkumné řízení (voz odkaz v § 156 odst. 2)*.“³³

Dále přichází řeč na § 155 správního řádu, který se zabývá otázkou příslušnosti. § 156 správního řádu pojednává o opravě či zrušení těchto úkonů, kdy znovu odkazuje na přiměřené užití části druhé správního řádu, pojednávající o přezkumném řízení. § 157 správního řádu pak rozebírá případy, kdy může dojít ke konverzi a v neposledním případě je v § 158 správního řádu vymezen dopad na neupravené úkony. Příkladem takových úkonů může být například § 175 pojednávající o stížnostech, který se nachází části sedmé nazývané „Společná, přechodná a závěrečná ustanovení.“

Část čtvrtá se sice omezuje ve svém názvu pouze na vyjádření, osvědčení a sdělení, nicméně tento výčet neznamená, že by se část čtvrtá vztahovala pouze na tyto úkony. Použití této části se vztahuje také na ověření, což vyplývá z § 154 správního řádu, a jak vyplývá z § 158 správního řádu, uijeme ho i v případech, kdy se bude jednat o jiné úkony, které neupravuje ani část první, třetí, pátá nebo šestá či čtvrtá správního řádu, a jejichž příklad je uveden výše.

Je nutné ještě zmínit § 177 odst. 2 správního řádu, který uvádí, že pokud jsou správními orgány prováděny úkony, na které se nevztahuje část druhá a část třetí, uijí se obdobně část čtvrtá. Jedná se o případy, kdy se jedná o úkony, jež upravuje zvláštní právní předpis, který však nestanoví postup pro správní orgány, ale vyloučí použití části druhé a třetí. Příkladem takového úkonu může být kolaudační souhlas, jelikož zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) v § 122 k vydání kolaudačního souhlasu stanoví:

³³ KORBEL, František in ČERNÝ, Pavel, Vítězslav DOHNAL, František KORBEL a Martin PROKOP. *Průvodce novým správním řádem: s podrobným výkladem a vzory podání*. Praha: Linde, 2006, s. 351-352

„Na vydávání kolaudačního souhlasu se nevztahují části druhá a třetí správního řádu.“³⁴

2.3 Porovnání s právní úpravou v jiných státech

Pro srovnání úpravy úkonů podle části čtvrté správního řádu v České republice jsem vybrala právní úpravu v Spolkové republice Německo. Jako druhý příklad jsem vybrala Slovenskou republiku.

2.3.1 Spolková republika Německo

Německou právní úpravu můžeme najít *Verwaltungsverfahrensgesetz*, v českém překladu zákon o správním řízení, v Německu známý též jako základní zákon o správě. Tento německý zákon je v platnosti od 23. ledna 2003 a prošel řadou novelizací, kdy ta poslední byla v červnu 2021. Zákon v sobě zahrnuje obecné procesní zásady, které jsou platné pro všechny úřady ve Spolkové republice Německo. Úpravu týkající se úkonů, které jsou ve srovnání s naší právní úpravou stejné, bychom mohli nalézt v části II. nazvané jako Obecná pravidla správního řízení, konkrétně pak v oddíle 3, kde se v § 33 *Verwaltungsverfahrensgesetz* hovoří o ověřování listin a v § 34 *Verwaltungsverfahrensgesetz* se hovoří o ověřování podpisů. V jednotlivých odstavcích se pak rozvádí, kdo je příslušný k ověřování a co musí ověřená listina obsahovat.

2.3.2 Slovenská republika

Slovenskou právní úpravu najdeme v zákoně č. 71/1967 Zb., o správnom konaní, neboli správny poriadok. Úprava úkonů, jako jsou osvědčení, posudky, vyjádření, doporučení a jiné podobné opatření, se nachází v § 3 odst. 7 správného poriadku. Ten uvádí: „*Ustanovenia o základných pravidlách konania uvedených v odsekoch 1 až 6 sa primerane použijú aj pri vydávaní osvedčení, posudkov, vyjadrení, odporúčaní a iných podobných opatrení.*“³⁵ Tento paragraf je jediný, který hovoří o souhrnně nazváno jiných úkonech. Už na pohled je značné, že

³⁴ § 122 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

³⁵ § 3 odst. 7 zákona č. 71/1967 Zb., o správnom konaní (správny poriadok).

novelizacemi došlo k rozšíření § 3 zákona o správním konání, ale co od obsahu se moc neliší od zákona o správním řízení platném na našem území před účinností správního řádu.

3. Charakteristika úkonů podle části čtvrté správního řádu

3.1 Pojem, znaky a právní význam úkonů podle části čtvrté správního řádu

V literatuře se můžeme setkat s odlišným označením těchto úkonů, které se nejčastěji označují za jiné správní úkony nebo úkony podle části čtvrté správního řádu. Někdy se setkáváme i s pojmem úkonů neregulativních. Jsou to úkony, které se od rozhodnutí vydávaném ve správním řízení liší několika aspekty. Tím prvním rozdílem je to, že tyto úkony nijak nezasahují do práv jejich adresátu. Jednodušeji řečeno jejich vydání nijak nezakládají, nemění ani neruší právní postavení jejich adresátů. Druhým rozdílem, jak již vyplývá z výše uvedeného je, že nejsou vydávány v rámci správního řízení.

Vedral uvádí, že v případě jiných správních úkonů jde o „*velkou a značně nesourodou skupinu různě pojmenovaných úkonů správních orgánů, pro které lze těžko najít obecnou charakteristiku*“³⁶

Jemelka je označuje jako „*úkony s určitou nižší intenzitou jejich právních účinků, než mají správní rozhodnutí, protože se jimi nezakládají, nemění ani neruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo se jimi neprohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá. Přestože tyto úkony nezasahují přímo do práv adresátů veřejné správy, mohou mít poměrně velký význam pro vykonavatele veřejné správy, neboť mohou sloužit jako podklady pro vydání správních rozhodnutí.*“³⁷

Dále například Potěšil poukazuje na podstatu těchto jiných úkonů a souhrnně celé čtvrté části správního řádu, kdy uvádí, že podstata „*spočívá v tom, že veřejná správa se navenek realizuje i v takovýchto, často pomocných či podpůrných formách, které sice nemají přímé účinky, resp. tak zásadní právní účinky jako kupříkladu správní rozhodnutí, nicméně představují výsledky správní činnosti.*“³⁸

³⁶ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2012, str. 1218.

³⁷ JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: komentář*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019, s. 825.

³⁸ POTĚŠIL, Lukáš in POTĚŠIL, Lukáš, David HEJČ, Filip RIGEL a David MAREK. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 768.

Tyto úkony, se jako všechny ostatní činnosti veřejné správy, vyznačují určitými znaky. Prvním znakem je jejich jednostrannost, která úzce souvisí s druhým znakem, kterým je plnění úkolů veřejné správy prostřednictvím jejich vykonavatelů. Jedná se tedy o úkony, které směřují jednostranně od vykonavatelů ke konkrétním adresátům. „*Jejich vydávání má právní základ.*“³⁹ Znamená to, že jejich vydávání je upraveno na základě zákona, výslovně ze zákona vyplývá, nebo jej zákon výslovně neupravuje, ale pro výkon veřejné správy dovoluje. Za poslední znak těchto úkonů považujeme pak již zmíněnou absenci přímých právních účinků.

Dále je třeba brát v úvahu čtyři různé pohledy na právní význam těchto úkonů. Prvním pohledem jsou případy zákonného předpokladu, že vykonavatel veřejné správy provede úkon, a pokud by ho neprovedl, jednalo by se nesprávný úřední postup. Vykonavateli tedy plyne povinnost úkon provést. Druhým případem může být spatřování významu v „*kvalifikovaných účincích*“⁴⁰, kdy buď tento úkon považujeme jako prostředek k uskutečnění nějakého úředního postupu, kdy kdyby nedošlo k tomuto úkonu, nemohlo by dojít k vykonání úředního postupu a jeho následku, nebo ho považujeme jako podklad pro další správní činnost. Vykonavatel je povinen vzít obsah těchto úkonů v potaz. Třetím pohledem je, že tyto úkony mají „*všeobecný průkazní význam.*“⁴¹ V praxi to znamená, že tyto úkony prokazují určité skutečnosti, a to pro potřeby orgánů veřejné moci. Čtvrtým, a tedy posledním pohledem na právní význam těchto úkonů je, že může jít o „*úkony, jejichž respektování zakládá existenci právní domněnky.*“⁴²

Směr těchto úkonů se může vydávat třemi různými možnostmi. Za prvé jsou to fyzické nebo právnické osoby stojící mimo veřejnou správu, vůči kterým mohou úkony směřovat. Za druhé se může jednat o jiné vykonavatele veřejné správy a konečně za třetí může jít o úkony, které směřují uvnitř veřejné správy, v rámci jednoho subjektu, a nijak se navenek neprojeví. Úkony mohou být vydány buďto na podnět žadatele nebo na základě vlastní iniciativy příslušného orgánu.

³⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 202.

⁴⁰ STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 191.

⁴¹ Tamtéž, s. 192.

⁴² Tamtéž, s. 192.

3.2 Dělení úkonů podle části čtvrté správního řádu

Stejně jako jiné správní činnosti, i jiné správní úkony můžeme dále dělit. Dělit je můžeme „*nejen pojmově, ale také co do své povahy, právního zaměření a účinků.*“⁴³

Za prvé můžeme vzít v úvahu dělení pojmové, které zná Kopecký i Staša. Kopecký ve své publikaci zmiňuje jen některé úkony, mezi nimiž je „*osvědčení, ověření a posudky, stanoviska a vyjádření.*“⁴⁴ Staša pak tyto úkony rozšiřuje o „*informační úkony, registrace, programovací úkony, materiální úkony, doporučení a výzvy, veřejnoprávní ujednání a procedurální aspekty.*“⁴⁵ Všechny tyto úkony budu charakterizovat a dále rozvádět v následujících podkapitolách.

3.2.1 Osvědčení

„*Osvědčení je veřejnou listinou, vydanou k tomu kompetentním správním orgánem, která potvrzuje skutečnosti, jež jsou v ní uvedeny.*“⁴⁶ Jde tedy o úkon, který v sobě uvádí skutečnosti, o kterých nejsou žádné pochybnosti a které jsou tímto úkonem stvrzeny. Osvědčení má velmi blízko deklaratorním správním aktům. Od nich se však liší tím, že osvědčuje skutečnosti, o nichž není třeba provádět procesní zjišťování. Správní orgán o těchto skutečnostech nemá skutkové ani právní pochybnosti, což pro něj znamená, že nemusí užít své diskreční pravomoci a ani interpretovat neurčité právní pojmy. O skutečnostech uváděných v osvědčení dále platí, že jsou to skutečnosti správnímu orgánu úředně známe, například z informačních zdrojů veřejné správy. Pro osvědčení platí presumpce správnosti a nelze se proti ní se nelze bránit jinak, než dokázáním opaku. Presumpcí správnosti je myšleno, že se na osvědčení hledí jako na správné a pravdivé, než by se případně prokázalo, že není. Pokud by se opak nepodařilo prokázat, má se za to, že obsah osvědčení odpovídá skutečnosti. Příkladem

⁴³ PRŮCHA, Petr in SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 318.

⁴⁴ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 204-206.

⁴⁵ STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 195-200.

⁴⁶ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 204.

osvědčení může být osvědčení o registraci motorového vozidla nebo občanský průkaz.

K povaze osvědčení se vyzemil i Ústavní soud, který uvedl, že v případě osvědčení „*se nejedná o rozhodnutí správního orgánu, nýbrž o akt (veřejnou listinu) ...osvědčuje existenci nebo neexistenci určité, známé skutečnosti nebo stavu, který nastal nebo trvá.*“⁴⁷

Kopecký dále uvádí: „*Od osvědčení je třeba odlišit doklad.*“⁴⁸ Doklad pouze prokazuje, že došlo k získání určitého práva. Správní řád vydání dokladu upravuje v § 151 odst. 1, kde uvádí: „*Pokud správní orgán zcela vyhoví žádosti o přiznání práva, jehož existence se osvědčuje zákonem stanoveným dokladem, lze místo písemného vyhotovení rozhodnutí vydat pouze tento doklad.*“⁴⁹

K praktickému vysvětlení povahy dokladu bych uvedla, dva typické příklady. Tím prvním je vydání řidičského průkazu, kdy v tomto případě jde o doklad, jelikož řidičským průkazem prokazujeme získání řidičského oprávnění, například k řízení motorových vozidel. Jako druhý příklad bych uvedla občanský průkaz, kterým nedokládáme získání oprávnění, nýbrž se jím prokazujeme, tedy „říkáme“, že jsme to vlastně my.

Pokud by došlo k situaci, že nám osvědčení nebude vydáno, existuje možnost se proti tomu bránit, a to prostřednictvím žaloby proti nečinnosti ve správním soudnictví.

3.2.2 Ověření

V případě ověření jde o úkon velice podobný osvědčení, avšak jde o úkon, který je považován za „*formálně jednodušší.*“⁵⁰ Běžně se setkáváme s dvěma formami, a to vidimací a legalizací. Kopecký zmiňuje ještě jednu formu, když uvádí: „*Naroveň vidimace je autorizovaná konverze dokumentů,*“⁵¹ s čímž

⁴⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 5. 1994, sp. zn. II. ÚS 1/93 [12/1993 Usu.]. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 10. 02. 2022]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁴⁸ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 204

⁴⁹ § 151 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁵⁰ STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 193.

⁵¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 205.

souhlasí Staša, který uvádí taktéž „*Naroveň vidimaci je od 1. července 2009 postavena autorizovaná konverze dokumentů.*“⁵²

Právní úpravu ověření nacházíme nejen ve správním řádu, ale co se týče vidimace a legalizace taktéž v zákoně č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a změně některých zákonů. Právní úpravu autorizované konverze dokumentů naopak reguluje zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

Vidimace

Nejprve tedy k vidimaci, jejímž prostřednictvím se ověřuje doslovná shoda opisu nebo kopie s předloženou listinou. U provádění vidimace vůbec nezáleží na tom, zda jsou údaje na listině pravdivé a správné, ani zda je listina pravá. Pokud je provedena vidimace, je třeba takovou vidimovanou listinu opatřit ověřovací doložkou a otiskem úředního razítka. Náležitosti ověřovací doložky stanoví zákon.⁵³ Formu ověřovací doložky stanoví v § 5 vyhláška č. 36/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu. V praxi se vyskytují případy, kdy nelze vidimaci provést. Jedná se o případy, které taxativně stanoví zákon o ověřování.⁵⁴ Příkladem takových situací může být například pokud je předložená listina v jiném než českém nebo slovenském jazyce nebo jestliže se vidimovaná listina doslovně neshoduje s předloženou listinou. Vidimace se provádí na žádost. Příkladem situace, kdy se provádí vidimace může být ověřování shody opisu nebo kopie notářem.

Legalizace

Prostřednictvím legalizace se ověřuje pravost podpisu. Žadatel, který je fyzickou osobou, musí při legalizaci listinu vlastnoručně podepsat nebo podpis na listině uznat za svůj vlastní. Platí zde stejná pravidla jako při vidimaci, tedy že se neověřuje pravost ani správnost údajů na těchto listinách. I v tomto případě, jak

⁵² STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 194.

⁵³ § 8 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů.

⁵⁴ § 9 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů.

již vyplývá z výše uvedeného, se legalizace provádí na žádost. Aby mohlo k legalizaci dojít, je třeba, aby osoba, která o ní žádá, prokázala svou totožnost. Pokud je provedena legalizace, je třeba vyznačit ji ověřovací doložkou, jejíž náležitosti opět stanoví zákon⁵⁵, a otiskem úředního razítka. Formu ověřovací doložky taktéž opět stanoví vyhláška.⁵⁶ I v tomto případě se v praxi vyskytují situace, kdy nelze legalizaci provést, jejichž taxativní výčet uvádí zákon o ověřování.⁵⁷ Příkladem legalizace může být ověřování pravosti podpisu notářem. K ověřování pravosti podpisu notářem se vyjádřil i Nejvyšší soud, který uvedl: *„Je-li již podpis na listině připojen, notář osvědčí prohlášení osoby, kterým uznává podpis na listině za vlastní. Podepsala-li osoba listinu před ověřujícím v jeho přítomnosti, osvědčuje notář tuto skutečnost. Zákonem stanovenou formou pro ověření pravosti podpisu je legalizační doložka, která je veřejnou listinou. Legalizační doložka může být vyznačena na listině, na níž jsou podpisy, jejichž pravost má být ověřena, nebo může být vyhotovena samostatně a poté pevně spojena s předloženou listinou. Za samostatnou listinu o ověření je třeba pokládat jak ověřovací doložku pevně spojenou s předloženou listinou, tak ověřovací doložku vyznačenou přímo na předložené listině.“*⁵⁸

Poslední forma ověření je nám známa od roku 2009, kdy nabyl účinnosti zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Konverzi můžeme dělit na základě dvou hledisek, a to „*předmětu konverze a orgánů, který konverzi provádí.*“⁵⁹ V případě předmětu konverze si pod autorizovanou konverzí dokumentů je třeba představit jeho úplné převedení, a to ať dokumentu v listinné podobě do dokumentu v datové zprávě nebo datovém souboru či naopak. Podle orgánu, který ji provádí, se jedná o konverzi na žádost nebo z moci úřední. Jejím provedením se ověří shoda obsahu dokumentů. I konvertovaný dokument musíme vyznačit, a to tak, že připojíme ověřovací doložku o provedení konverze. Výše zmíněný zákon nám stanovuje jak postup při provádění konverze, tak případy,

⁵⁵ § 12 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů.

⁵⁶ § 5 vyhlášky č. 36/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu.

⁵⁷ § 13 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů.

⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2005, sp. zn. 30 Cdo 1190/2004. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁵⁹ ŠTĚDRŇ, Bohumír a Josef PROKEŠ. Autorizovaná konverze dokumentů. *Ad Notam*. 2010, č. 5, s. 3.

kdy ji nelze provést, a náležitosti doložky o provedení konverze.⁶⁰ Pro konvertovaný dokument platí, že má stejné právní účinky, jako dokument před převedením.

3.2.3 Posudky, stanoviska, vyjádření

Jedná se o úkony, jimiž vykonavatelé veřejné správy dávají najevo svůj odborný názor. Tyto úkony nejsou pro správní orgány ani osoby, pro něž jsou určeny, právně závazné. Posudky, stanoviska a vyjádření můžou vydávat vykonavatelé veřejné správy, proti nimž mohou odlišní vykonavatelé vydávat oponující posudky, stanoviska nebo vyjádření, a tím vyjádřit svůj odlišný pohled na věc. Forma těchto úkonů je písemná. Příkladem těchto úkonů může být například „*vyjádření dotčených orgánů, která jsou podkladem pro rozhodnutí nebo opatření obecné povahy vydávané jiným správním orgánem.*“⁶¹ Prostřednictvím zvláštních právních předpisů jsou stanoveny lhůty, do kdy se musí dotčené orgány vyjádřit.

Staša k těmto úkonům dále sděluje, že: „*posudky, stanoviska a vyjádření nezasahují autoritativním způsobem do subjektivních práv nebo povinností fyzických a právnických osob.*“⁶² Jak již bylo řečeno výše, tyto úkony nejsou pro adresáty závazné, je třeba je však odlišovat od úkonů vykonavatelů veřejné správy, které vyslovují názor, který je pro jiné závazný. V těchto případech se jedná o řetězení nebo subsumpci správních aktů.

K povaze posudků, stanovisek a vyjádření se vyslovil i Ústavní soud, podle kterého: „*Posudky, stanoviska či vyjádření vykonavatelů veřejné správy, jejichž účelem je uplatnění hledisek ochrany zájmů, které tito vykonavatelé reprezentují, nejsou praxí ani teorií považovány za rozhodnutí. Teorie je řadí mezi tzv. jiné správní úkony, které nezakládají, nemění, neruší ani autoritativně nepotvrzují konkrétní právní vztahy.*“⁶³

⁶⁰ § 24 a § 25 zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

⁶¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 206.

⁶² STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 195.

⁶³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 5. 1999, sp. zn. IV. ÚS 158/99. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 02. 2022]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

3.2.4 Informační úkony

„Společným jmenovatel těchto úkonů je nakládání s informacemi.“⁶⁴

Rozumíme jimi úkony, které nakládají s informacemi pro potřeby veřejné správy nebo které nakládají s informacemi za účelem jejich sdělení navenek, a to ať fyzickým nebo právnickým osobám nebo široké veřejnosti. Správní orgán musí poskytnout informace, které jsou určeny zákonem.⁶⁵ Co se týká druhů informačních úkonů, Staša uvádí: *„Skupina informačních úkonů je velice různorodá. Patří sem různé evidenční, dokumentační, statistické a komunikační úkony.“⁶⁶* Příkladem evidenčních úkonů je například zápis do matriční knihy, příkladem statistického úkonu může být poskytování informací prostřednictvím statistik a příkladem dokumentačního úkonu může být protokol o provedené kontrole.

3.2.5 Registrace

Staša k registraci uvádí: *„Podobají se sice evidenčním úkonům, registrace však bývá hmotněprávním předpokladem nebo jedním z předpokladů jiné právní skutečnosti.“⁶⁷* O registraci se vydává osvědčení a naopak o odmítnutí registrace správní akt. Právní skutečnost nastává ze zákona, ex lege. Příkladem registrace může být například registrace politické strany nebo politického hnutí podle zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, kde se uvádí: *„Strana a hnutí vznikají registrací nebo na základě skutečností, které ji nahrazují.“⁶⁸*

3.2.6 Programovací úkony

Už ze samotného názvu programovací úkony vyplývá, že jde o nějaké programy, jejichž významem spočívá v plánech, které vedou k nějakým plánovaným situacím. Pod programovací úkony řadíme koncepce, plány, prognózy a programy. I z výčtu těchto úkonů lze poznat, že předvídají budoucí

⁶⁴ STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 195.

⁶⁵ § 5 zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

⁶⁶ STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 196.

⁶⁷ Tamtéž, s. 197.

⁶⁸ § 6 odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

situace. K zaměření těchto úkonů Staša udává, že „*mohou být zaměřeny dovnitř organizace veřejné správy (mohou sloužit plánování činnosti vykonavatelů veřejné správy), nebo i navenek.*“⁶⁹ V případě působení navenek mají oznamovací význam.

3.2.7 Materiální úkony

Tato skupina úkonů není nějak určitě vymezená. Mezi materiální úkony se řadí například odborné úkony, kterými se myslí poskytování vzdělání ve školských zařízeních, organizační úkony, technické a pomocné úkony.

3.2.8 Doporučení a výzvy

Vykonavatel veřejné správy těmito úkony navádí své adresáty, jak by se měli chovat, případně čeho by se ve svém chování měli zdržet. Doporučením ani výzvou není nutno se řídit, jelikož v případě, kdy bychom se podle nich neřídili, nenastupuje žádná sankce. Pokud by totiž nastoupila, jednalo by se o „*správních úkon s vyšší intenzitou právních účinků (např. faktický pokyn).*“⁷⁰

3.2.9 Veřejnoprávní ujednání a procedurální aspekty

Veřejnoprávní ujednání je připodobňováno veřejnoprávním smlouvám, proto je třeba je mezi sebou nějak odlišit. Odlišnost je možno najít v plnění ujednání těchto úkonů a smluv, kdy u veřejnoprávního ujednání se nelze vyžadovat plnění těchto ujednání, a u veřejnoprávních smluv ano.

Procedurálními aspekty jsou poslední skupinou, značící postupy stanovující uskutečňování správních úkonů. Staša k nim dodává: „*Při uskutečňování těchto úkonů je třeba vycházet ze základních zásad činnosti správních orgánů. Používají se přitom též některá „technická“ ustanovení o správním řízení.*“⁷¹ Pokud úkon nelze provést, učiní se o tom pouze sdělení.

⁶⁹ STAŠA, Josef in HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 197.

⁷⁰ Tamtéž, s. 198.

⁷¹ Tamtéž, s. 199.

S jiným dělením, a to z právního hlediska přichází Skulová, když je vymezuje dle jejich povahy, zaměření a účinků. Dělí je pak na z právního hlediska na „*hmotněprávní povahy a procesně právní povahy*.“⁷² Toto rozlišení se týká jak závazných, tak nezávazných úkonů. Jako příklad hmotněprávních lze uvést „*sdělení o podmínkách determinujících vznik či trvání oprávnění*“⁷³ a příkladem těch procesněprávních je „*výzva k doplnění podání*.“⁷⁴

Z pohledu funkce těchto úkonů je dělí na „*samostatné a nesamostatné*.“⁷⁵ Samostatné úkony, jak již z názvu vyplývá mohou stát samy o sobě, a může se jednat například o osvědčení profesní způsobilosti řidiče. Nesamostatné úkony naopak samy osobě neobstojí a jedná se například o vyjádření správního orgánu, které má sloužit jako podklad pro rozhodnutí. Další dělení je dle zaměření na adresáty těchto úkonů, a to na úkony „*vnější a vnitřní*.“⁷⁶ Může se jednat o případy, kdy adresát stojí mimo veřejnou správu, a jedná se zejména o ty případy, kdy právě adresát žádá o vydání příslušného úkonu (například osvědčení). Opačně je to u těch vnitřních, kdy si je nežadá jejich adresát, ale přímo správní orgán od jiného správního orgánu (například stanovisko).

Další dělení je z hlediska způsobu zahájení řízení o těchto úkonech. V tomto případě rozlišujeme úkony „*realizované na žádost a úkony realizované z moci úřední*.“⁷⁷ Z hlediska tohoto dělení lze uvést taktéž příklady, kdy na žádost je realizováno například osvědčení nebo ověření, kdežto z moci úřední se může jednat o prohlášení nicotnosti.

⁷² PRŮCHA, Petr in SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 318.

⁷³ Tamtéž, s. 318.

⁷⁴ Tamtéž, s. 318.

⁷⁵ Tamtéž, s. 318.

⁷⁶ Tamtéž, s. 318.

⁷⁷ Tamtéž, s. 319.

4. Příslušnost k úkonům

Při určování, který správní orgán je příslušný k jiným správním úkonům, se řídíme § 155 odst. 1 správního řádu, který nám pomůže určit věcnou příslušnost. „*Jestliže to nevyklučuje povaha vyjádření, osvědčení nebo sdělení, zejména není-li zapotřebí zkoumat skutkový stav nebo čerpat z evidence vedené určitým správním orgánem, může je vydat nebo učinit kterýkoli věcně příslušný správní orgán.*“⁷⁸

Ustanovení § 155 odst. 1 správního řádu je však úpravou obecnou, tzv. *lex generalis*, kdy pokud by zvláštní právní předpis stanovil věcnou příslušnost správního orgánu odlišně, muselo by se použít tohoto právního předpisu. Obecnou úpravu lze použít, jak vyplývá ze znění ustanovení, pokud není nutno „*zkoumat skutkový stav nebo čerpat z evidence vedené určitým správním orgánem.*“⁷⁹ Zvláštní předpis by v tomto případě měl povahu speciální předpisu, tzv. *lex specialis*.

V praxi by to potom znamenalo, že v případě ověření listiny (např. maturitního vysvědčení) by mohl tento úkon provést jak správní orgán v Teplicích, tak správní orgán v Plzni nebo v kterémkoliv jiném městě. „*Povaha věci naopak bude zakládat místní příslušnost tam, kde tzv. jiný úkon musí vycházet z místních reálií a znalosti předmětné lokality.*“⁸⁰ Příklad výjimky z obecné úpravy představuje například ustanovení o podání stížnosti, pokud se stanovuje, že „*stížnost se podává u toho správního orgánu, který vede řízení.*“⁸¹ Z uvedeného pak vyplývá, že nelze podat stížnost u kteréhokoliv věcně příslušného správního orgánu podle § 155 odst. 1 správního řádu, ale pouze u toho, vůči němuž stížnost směřuje.

Co se týká stanovení příslušnosti k těmto jiným správním úkonům, tak z § 154 pak dále vyplývá, že ustanovení § 10 až 12 části druhé správního řádu se užije obdobně. Ustanovení § 10 a § 11 v části druhé správního řádu jsou potom v postavení obecné úpravy a úprava příslušnosti v § 155 odst. 1 správního řádu je úpravou speciální. Novotný doplňuje, že se na tyto úkony „*v plném rozsahu vztahuje ustanovení o příslušnosti správních orgánů a o postoupení věci v případě*

⁷⁸ § 155 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁷⁹ § 155 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁸⁰ POTĚŠIL, Lukáš in POTĚŠIL, Lukáš, David HEJČ, Filip RIGEL a David MAREK. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 774.

⁸¹ § 175 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

nedostatku příslušnosti.“⁸² Věcná příslušnost přitom vyjadřuje vztah správního orgánu k určitému předmětu řízení. Předmět řízení, tedy konkrétní věci, o kterých jsou správní orgány příslušné jednat a rozhodovat o nich, jim musí být „*svěřeny zákonem nebo na základě zákona.*“⁸³ Pokud však povaha úkonu vylučuje použití § 155 odst. 1 správního řádu, použije se ustanovení o místní příslušnosti.

Jak již bylo uvedeno výše, obdobně se použije i § 12 správního řádu. Znamená to tedy, že pokud bychom podali žádost o provedení úkonu podle části čtvrté správního řádu k nepříslušnému správnímu orgánu, podle tohoto ustanovení by usnesením tento nepříslušný správní orgán postoupil žádost správnímu orgánu příslušnému. V tomto případě by současně dal vědět o postoupení i žadateli. Usnesení o tom, že byla žádost postoupena příslušnému správnímu orgánu, se pouze poznamenává do spisu a není proti němu možnost podat odvolání.

⁸² NOVOTNÝ, Vladimír in FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMANOVÁ, Pavel VETEŠNÍK, Martin ŠKUREK, Eva HORZINKOVÁ, Vladimír NOVOTNÝ, Olga SOVOVÁ a Lenka SCHEU. *Správní řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 787.

⁸³ § 10 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

5. Postup při vydávání

Postup při vydávání jiných správních úkonů upravuje § 155 správního řádu. V odstavci 1 upravuje příslušnost k vydávání těchto úkonů, což již bylo rozebráno v předchozí kapitole.

V této kapitole se budu zabývat postupem od podání žádosti až k provedení samotného úkonu, také se ale zaměřím na postup, kdy by správní orgán shledal, že úkon vydat nelze.

5.1 Podání žádosti a následné provedení úkonu

Ustanovení správního řádu uvádí: „*Je-li správní orgán požádán o vydání osvědčení nebo ověření a jsou-li splněny předpoklady k provedení požadovaného úkonu, správní orgán tento úkon bez dalšího provede.*“⁸⁴

Z uvedeného vyplývá, že nejprve musí být podána žádost ke správnímu orgánu, aby určitý úkon provedl. Žádost v tomto případě nemusí podávat pouze dotčená osoba, která požaduje po správním orgánu vydání úkonu, ale může ji podat i správní orgán, který vyžaduje vydání určitého úkonu, které by mu mohlo sloužit jako podklad pro vydání správního rozhodnutí. Povinnost vydat úkon může vyplývat i ze zvláštního zákona, kdy je správní orgán „*povinen tzv. jiný úkon vydat „automaticky“, tj. při splnění uvedených podmínek.*“⁸⁵ V těchto případech není potřeba, aby někdo o vydání úkonu žádal. Stejně jako u vydávání na žádost, i v tomto případě tak správní orgán provede bezodkladně.

Na žádost o vydání úkonu se použije obdobně § 37 správního řádu, který upravuje podání. „*Podání je úkonem směřujícím vůči správnímu orgánu.*“⁸⁶ Náležitosti podání upravuje potom § 37 v odstavci 2. Pokud žadatelovo podání některé z náležitostí, které stanovuje správní řád, nemá, nebo snad trpí vadami, postupuje správní orgán tak, že žadateli poskytne pomocnou ruku při odstranění těchto nedostatků či žadatele vyzve, aby tyto nedostatky odstranil. K odstranění nedostatků musí být žadateli poskytnuta přiměřená lhůta.

⁸⁴ § 155 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁸⁵ POTĚŠIL, Lukáš in POTĚŠIL, Lukáš, David HEJČ, Filip RIGEL a David MAREK. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s.773.

⁸⁶ § 37 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Další podmínkou pro vydání úkonu je splnění předpokladů. Předpoklady mám na mysli hmotněprávní podmínky a procesněprávní podmínky. Těmi hmotněprávními jsou myšleny podmínky, které nám určují zvláštní zákony. Na druhé straně těmi procesněprávními podmínkami jsou myšleny podmínky určené správním řádem.

Pokud jsou předpoklady splněny, správní orgán je poté povinen učinit tento úkon bezodkladně. Je tedy patrné, že správnímu orgánu se zde nedává prostor pro uplatnění diskreční pravomoci. Znamená to tedy, že při splnění předpokladů nemůže správní orgán uvažovat nad tím, zda úkon učiní či nikoliv.

5.2 Nemožnost vydání úkonu

Správní řád vymezuje: „*Pokud správní orgán shledá, že nelze vydat vyjádření nebo osvědčení, provést ověření nebo učinit sdělení, je povinen o tom na požádání písemně uvědomit dotčenou osobu a sdělit důvody, které k tomuto závěru vedly.*“⁸⁷

V tomto případě se jedná o postup, kdy správní orgán zjistí, že žádosti nemůže vyhovět. Jak vyplývá ze zákona, správní orgán tak činí na požádání, tedy je zde dána předchozí podmínka toho, aby žadatel o takové vyrozumění požádal.

Co se týká povahy tohoto písemného uvědomění dotčené osoby, tak i v tomto případě jde o jiný správní úkon. Jedná se o sdělení, kterým se dotčené osobě v první řadě sděluje, že správní orgán nemůže úkon učinit, a v druhé řadě se sdělují důvody, pro které tak nelze učinit. K povaze tohoto odmítavého sdělení zaujala stanovisko i judikatura, kdy například Nejvyšší správní soud uvedl: „*Vyrozumění správního orgánu podle § 155 odst. 3 správního řádu z roku 2004 o tom, že nelze vydat vyjádření, osvědčení, provést ověření nebo učinit sdělení, není správním rozhodnutím a nelze se proti němu odvolat.*“⁸⁸

Z důvodové zprávy k zákonu č. 500/2004 Sb. pak naopak plyne, že jsou případy, kdy správní orgán vydává o tom, že nelze vydat jiný úkon správní akt. Děje se tak jen tehdy, „*je-li to právně významné pro uplatnění práva dotčené*

⁸⁷ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád § 155 odst. 3

⁸⁸ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2013, sp. zn. 10 A 77/2011-78. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer [cit. 20. 02. 2022]. Dostupné z: <http://www.aspi.cz>.

osoby, která o něj žádala.“⁸⁹ Případy, kdy se tak děje, a správní orgán vydá rozhodnutí upravují zvláštní zákony.

5.3 Použití ustanovení jiných částí správního řádu na postup podle části čtvrté

V § 154 správního řádu nalezneme odkaz na doslovné použití části první, obdobně použitelná ustanovení části druhé a části třetí a na závěr také odkaz na použití dalších ustanovení správního řádu, jsou-li potřebná.

Pokud mám začít částí první, tak její použití nevyplývá pouze z § 154 správního řádu, ale taktéž z § 177 odst. 1 správního řádu. Jelikož v části první nalezneme vyjma předmětu úpravy základní zásady činnosti veřejné správy, vztahuje se doslovné použití hlavně na ně.

Co se týká obdobného použití ustanovení části druhé správního řádu, tak těmito ustanoveními je konkrétně myšlen „§ 10 až § 16, § 19 až § 26, § 29 až § 31, § 33 až § 35, § 37, § 40, § 62, § 63.“⁹⁰ Z těchto ustanovení bych následně rozvedla alespoň pár z nich.

Obdobné použití tedy plyne pro § 19 až § 24 správního řádu. Tyto ustanovení se týkají doručování a plyne z nich zejména následující. Za prvé jde o skutečnost, že písemnost, která je doručována, doručuje správní orgán, který ji vyhotovil. Za druhé taktéž to, že lze písemnosti doručovat několika možnostmi, a to buď do datové schránky nebo pokud ji nelze doručit takto, tak tak může učinit sám, či prostřednictvím obecního úřadu, policie nebo prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Dále jsou stanoveny podmínky pro doručování fyzickým, ale i právnickým osobám či doručování písemností do ciziny. Na úkony podle části čtvrté správního řádu se dále užije i § 23 správního řádu, který hovoří o ukládání písemností z důvodu nezastižení adresáta. Dále se na ně vztahuje i tzv. fikce doručení, kdy pokud si právě adresát nevyzvedne písemnost, která již byla uložena, tak ta se považuje za vyzvednutou po uplynutí určené lhůty.

⁸⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 500/2004 Sb., správní řád (sněmovní tisk č. 201/0). ONDRUŠ, Radek. *Správní řád: nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. Praha: Linde, 2005, s. 453.

⁹⁰ § 154 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Dále bych mohla zmínit § 37 správního řádu, který hovoří o podáních. Z tohoto paragrafu hlavně vyplývá, jaké musí mít podání náležitosti. Použití tohoto ustanovení, jak jsem již uvedla výše, se uplatní zejména při podávání žádostí o vydání některého úkonu podle části čtvrté správního řádu.

V případě části třetí správního řádu se uvádí: „§ 134, § 137 a § 142 odst. 1 a 2.“⁹¹ V tomto případě by bylo možné rozvést například § 137 správního řádu, který hovoří o vysvětleních. V souvislosti s částí čtvrtou správního řádu jde o případy, kdy správní orgán má vydat vyjádření, osvědčení nebo sdělení, a v souvislosti s tím si opatřuje vysvětlení. Rigel toto potvrzuje, když uvádí situaci, kdy lze postupovat taktéž podle § 137 správního řádu, tedy „*v situaci, kdy se řízení nevede ani nejde o úvahu, zda se řízení má zahájit, ale správní orgán má vydat vyjádření, osvědčení, provést ověření nebo činit sdělení (§ 154).*“⁹²

Poslední, co je třeba zde ještě zmínit, jsou ustanovení správního řádu, která se použijí přiměřeně, je-li to potřebné. Již v kapitole druhé jsem zmiňovala některá ustanovení správního řádu, která by šla použít. V této kapitole bych mohla zmínit například § 71 správního řádu, týkající se lhůt, kdy i v rámci jiných správních úkonů je třeba, aby správní orgán vydával tyto úkony bez zbytečného odkladu, či § 72 správního řádu, hovořící o oznamování rozhodnutí, což se v případě jiných správních úkonů užije například u usnesení o zrušení vadného úkonu nebo při usnesení o konverzi.

⁹¹ § 154 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁹² RIGEL, Filip in POTĚŠIL, Lukáš, David HEJČ, Filip RIGEL a David MAREK. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 684-685.

6. Nápravy vad a náprava nicotnosti, zrušení a konverze

Při vydávání jiných správních úkonů se uplatňuje presumpce správnosti. Znamená to tedy, že dokud není prokázán opak, hledí se na ně jako na bezvadné. Správní řád však v § 156 počítá s opravou nebo zrušením jiných úkonů a v § 157 případy, kdy lze využít konverze.

V § 156 správního řádu se počítá jak s opravitelnými vadami, tak s vadami které jsou vážnější, a to pro svůj rozpor s právními předpisy. „*Uvedené ustanovení má povahu lex generalis.*“⁹³ Není v tomto případě vyloučeno, aby zvláštní zákony upravily postup, kdy by příslušný zvláštní předpis měl postavení lex specialis. V § 157 je pak upravena konverze, kdy jde o postup, kterým je učiněn určitý úkon, který se přemění na jiný.

Jak vyplývá z uvedených ustanovení, pokud je tu možnost, první zkoumáme, zda by nešlo využít opravy nebo konverze. Úkon rušíme, až pokud nelze užít ani jedné z těchto možností.

6.1 Oprava vad opravitelných

Správní řád uvádí: „*Jestliže vyjádření, osvědčení nebo sdělení správního orgánu trpí vadami, které lze opravit, aniž tím bude způsobena újma některé z dotčených osob, správní orgán je opraví usnesením, které se pouze poznamená do spisu.*“⁹⁴ Ze znění zákona vyplývá, že se v tomto odstavci hovoří o vadách opravitelných. Jedná se tedy o případy, kdy správní orgán zjistí, že má jiný správní úkon vady, které lze opravit. Tyto vady potom opraví vydáním usnesení. Podmínkou pro tento postup je, že tím nebude způsobena újma některé z dotčených osob. Zda by mohla být způsobena dotčeným osobám nějaká újma, je na uvážení správního orgánu, který bere v potaz všechny jemu známé okolnosti konkrétního případu, právní účinky, ale také rozsah změny, která by měla být opravným usnesením provedena. V těchto případech nejde o nezákonnost příslušných jiných správních úkonů, ale o chyby v obsahu těchto úkonů, kterou mohou být napraveny. Příkladem takové opravitelné chyby by mohly být různé

⁹³ POTĚŠIL, Lukáš in POTĚŠIL, Lukáš, David HEJČ, Filip RIGEL a David MAREK. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 776.

⁹⁴ § 156 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb. správní řád.

formální nepřesnosti spočívající například v písařských překlepech nebo v chybném datování.

V těchto případech se postupuje obdobně jako v § 70 správního řádu, kdy správní orgán vydá opravné usnesení. Opravné usnesení se nevydává na základě žádosti. Správní orgán ho vydá buď z vlastního podnětu, tedy z moci úřední, nebo na základě podnětu ke změně od dotčené osoby, který se bude řídit § 42 správního řádu. Rozdíl mezi podnětem a žádostí pak lze v této situaci shledat v tom, že pokud by dotčená osoba podávala žádost, plynuly by jí z ní určitá práva, kdežto u podnětu jim žádné právo nevzniká, a správní orgán se jejich podnětem nemusí vůbec zabývat.

V případě, že správní orgán vydá opravné usnesení, se toto usnesení pouze poznamenává do spisu. Proti tomuto usnesení se nelze odvolat, jelikož se zde řídíme § 76 odst. 5 správního řádu. Ten uvádí: „*Proti usnesení se může odvolat účastník, jemuž se usnesení oznamuje. Odvolání proti usnesení nemá odkladný účinek. Proti usnesení, které se pouze poznamená do spisu, a proti usnesení, o němž to stanoví zákon, se nelze odvolat.*“⁹⁵

6.2 Oprava vad způsobených rozporům s právními předpisy

Správní řád rozpor úkonů s právními předpisy upravuje: „*Vyjádření, osvědčení nebo sdělení správního orgánu, které je v rozporu s právními předpisy a které nelze opravit podle odstavce 1, zruší usnesením správní orgán, který je vydal nebo učinil, a to s účinky ode dne, kdy bylo zrušované vyjádření nebo osvědčení vydáno anebo sdělení učiněno, nestanoví-li zákon jiný postup; takové usnesení lze vydat po dobu, po kterou trvají účinky vyjádření, osvědčení nebo sdělení.*“⁹⁶ Pokud tedy jiné správní úkony trpí vadami, které jsou způsobeny tím, že byly přijaty v rozporu s právními předpisy, má správní orgán, který úkon vydal nebo učinil povinnost, zrušit tento úkon. Zrušení se provádí usnesením, které nabývá účinků ex tunc, neboli od tehdy. Znamená to, že pro zrušovací usnesení platí zpětná platnost ode dne, kdy bylo zrušovací usnesení učiněno, a to pouze v případech, kdy zákon nestanoví něco jiného.

⁹⁵ § 76 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁹⁶ § 156 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

V případě zrušovacího usnesení už však nestačí, aby bylo poznamenáno pouze do spisu, ale je třeba jej doručit dotčeným osobám. Doručením v tomto případě mám na mysli jeho oznámení podle § 72 správního řádu.

Vedral uvádí, že: „*Toto usnesení se proto oznamuje dotčeným osobám, odvolání však proti němu podat nelze, neboť v daném případě nelze mluvit o řízení podle části druhé správního řádu a o účastnících takového řízení podle § 27. Odvolání proti rozhodnutí, vč. usnesení, však mohou podle § 81 podat jen účastníci řízení, ti však v případě „řízení“ podle § 156 odst. 3 nejsou.*“⁹⁷

S tím však nesouhlasí Jemelka, když uvádí: „*Proti tomuto usnesení je možné podat i odvolání.*“⁹⁸ S tím, že dotčené osoby mají právo se proti zrušovacímu usnesení odvolat souhlasí však i judikatura, když například Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku uvedl, že „*proti usnesení vydanému podle § 156 odst. 2 správního řádu je přípustné odvolání a že toto usnesení, respektive rozhodnutí o odvolání proti němu, představuje rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., tj. úkon správního orgánu, který zakládá, mění nebo závazně určuje práva nebo povinnosti účastníka, a podléhá přezkoumání ve správním soudnictví, přitom bylo opakovaně judikováno. Tento názor byl vysloven v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 2013, č. j. 7 A 86/2011 - 42, publikovaném pod č. 2955/2014 Sb. NSS, i v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 4. 2013, č. j. 7 As 109/2012 - 23.*“⁹⁹ Odvolání, které mohou dotčené osoby proti takovému usnesení podat, nemá odkladný účinek. Znamená to tedy, že i když je podáno odvolání, na právní moc usnesení to nemá žádný dopad.

Správní řád dále upravuje: „*Na tento postup se přiměřeně použijí ustanovení hlavy IX části druhé o přezkumném řízení.*“¹⁰⁰ Na řízení, kdy má dojít ke zrušení úkonu, který je v rozporu s právními předpisy, se přiměřeně použijí ustanovení o přezkumném řízení. Předmětem přezkoumání není rozhodnutí podle části druhé správního řádu, a proto se na něj neuplatní ani lhůty pro přezkumné řízení dle správního řádu. K počítání lhůt u zrušovacích usnesení více Městský

⁹⁷ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2012, s. 1234.

⁹⁸ JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: komentář*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019, s. 843.

⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2014, č. j. 4 Aps 7/2013-25. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer [cit. 1. 3. 2022]. Dostupné z: <http://www.aspi.cz>.

¹⁰⁰ § 156 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

soud v Praze, které uvedl: „*Pro vydání usnesení dle § 156 odst. 2 správního řádu z roku 2004, jímž se ruší vyjádření, osvědčení nebo sdělení správního orgánu, které je v rozporu s právními předpisy, neplatí lhůty pro zahájení a vydání rozhodnutí v přezkumném řízení uvedené v § 96 odst. 1 a § 97 odst. 2 citovaného zákona.*“¹⁰¹

Potěšil k právní úpravě § 156 odst. 2 správního řádu dále uvádí, že „*obsahuje jisté prvky autoremedury.*“¹⁰² Autoremedurou se v tomto případě myslí, že pokud správní orgán zjistí vadu úkonu spočívající v nezákonnosti úkonu, sám jej zruší.

6.3 Oprava nicotnosti a konverze

K názvu této podkapitoly se vztahuje § 157 správního řádu, který vymezuje konverzi úkonu správního orgánu. Jedná se o třetí způsob, jak úkony správních orgánů, které mají nějakou vadu napravit. Základním principem konverze je přeměna jednoho úkonu v druhý.

Správní řád zakotvuje, že: „*Nebude-li tím způsobena újma žádné z dotčených osob, může správní orgán usnesením prohlásit, že vyjádření, osvědčení nebo sdělení anebo nicotné rozhodnutí, které má náležitosti jiného úkonu, je tím úkonem, jehož náležitosti splňuje, pokud byl příslušný oba předmětné úkony vydat nebo uskutečnit.*“¹⁰³

Jde o případy, kdy jiné správní úkony, které správní orgán vydal nebo učinil, jsou v podobě, kterou mají vadné, ale pokud by měly podobu jiného aktu, vadné by nebyly. Správní orgán v takovém případě může usnesením prohlásit, že úkon podle správního řádu, který vydal nebo učinil, má náležitosti úkonu jiného, a proto je tímto úkonem. K tomu ale musí být splněny dvě podmínky. Tou první je, že nesmí být způsobena újma nikomu z dotčených osob. Druhou podmínkou pak je, že správní orgán, který byl příslušný úkon vydat nebo učinit, je věcně i místně příslušný k vydání druhého úkonu, toho konvertovaného.

¹⁰¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 2013, sp. Zn. 7 A 86/2011-42. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer [cit. 28. 02. 2022]. Dostupné z: <http://www.aspi.cz>.

¹⁰² POTĚŠIL, Lukáš in POTĚŠIL, Lukáš, David HEJČ, Filip RIGEL a David MAREK. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 778.

¹⁰³ § 157 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Novotný tyto dvě podmínky rozšiřuje, pokud dále uvádí: „*Vadný úkon může být konvertován na jiný úkon se stejnou, nebo s nižší intenzitou právních účinků, než kterou měl mít vadný úkon, a současně se musí jednat o úkon, na který se vztahuje část čtvrtá správního řádu.*“¹⁰⁴ Z toho tedy vyplývá, že není možné, aby se z osvědčení stalo správní rozhodnutí.

Vedral dále stanoví, že: „*v ustanovením § 157 není výslovně řečeno, konverze úkonů správního orgánu v jiný úkon je zásadně možná jen mezi takovými úkony, na které se vztahuje část čtvrtá správního řádu, resp. takovým způsobem, že se z úkonu vydaného postupem podle části druhé a třetí stane úkon podle části čtvrté.*“¹⁰⁵ V praxi tedy může jít o případ, kdy by konverzí dle § 157 správního řádu došlo ke konverzi z nesprávně vydaného deklaratorního aktu, vydaného podle části druhé správního řádu, na osvědčení, vydávané podle části čtvrté správního řádu. K tomu dále odkazuje na § 142, který by dle něj byl popřen, kdyby došlo ke konverzi z „*osvědčení vydaného na základě § 155 odst. 2 deklaratorní rozhodnutí podle § 142.*“¹⁰⁶

V § 157 správního řádu se dále uvádí také nicotné rozhodnutí, které může mít náležitosti jiného úkonu, a proto lze konverzí z nicotného rozhodnutí udělat tento jiný úkon. K tomu, aby rozhodnutí bylo nicotné, musí být splněny určité podmínky. Podmínky, neboli důvody nicotnosti, upravuje § 77 správního řádu. Vedral pak jako jedinou možnost uvádí, že případem, „*kdy mohou nicotnost správních rozhodnutí prohlašovat správní orgány, je absolutní věcná nepříslušnost (§ 77 odst. 1), k čemuž je příslušný správní orgán nadřizený tomu správnímu orgánu, který nicotné rozhodnutí, které vlastně rozhodnutím není, vydal.*“¹⁰⁷ K tomu, aby byla splněna podmínka připouštějící konverzi nicotného rozhodnutí, musí být splněno, aby správní orgán byl příslušný vydat oba úkony, tedy jak to původní nicotné rozhodnutí, tak úkon, který je výsledkem konverze. Pokud by byl ale správní orgán k vydání původního úkonu absolutně věcně nepříslušný, nemohl by být příslušný k vydání úkonu konvertovaného. V úvahu tedy přistává použití § 77 odst. 2 správního řádu, kdy Vedral k tomu poté dodává:

¹⁰⁴ NOVOTNÝ, Vladimír in FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMANOVÁ, Pavel VETEŠNÍK, Martin ŠKUREK, Eva HORZINKOVÁ, Vladimír NOVOTNÝ, Olga SOVOVÁ a Lenka SCHEU. *Správní řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 790.

¹⁰⁵ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2012, s. 1237.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 1237.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 1237.

„Podle tohoto ustanovení však platí, že nicotnost z těchto důvodů vyslovuje soud podle soudního řádu správního. Předpokladem takové konverze by tedy zřejmě muselo být soudní rozhodnutí.“¹⁰⁸

Usnesení, kterým správní orgán prohlásí, že jeden úkon je vlastně úkonem jiným, oznamuje tento správní orgán v souladu s § 72 správního řádu. Ten nabízí oznámení pomocí doručení stejnopisu písemného vyhotovení, a to buď do vlastních rukou nebo prostřednictvím ústního vyhlášení. Proti tomuto usnesení je možné podat odvolání.

¹⁰⁸ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2012, s. 1237.

7. Přezkum úkonů

7.1 Ochrana před nečinností

Jiné úkony sice nezakládají, nemění ani neruší práva a povinnosti jmenovitě určených osob a ani nedeklarují, že takové osoby práva či povinnosti mají či nemají, přesto je třeba, aby i u těchto úkonů byla zajištěna ochrana pro případ, kdy by správní orgány byly nečinné. Je to zejména z toho důvodu, že i pro dotčené osoby mají tyto úkony určitý význam, a v případě jejich nevydání by se mohlo jednat o zásah do jejich práv.

Co se týká právní úpravy vztahující se k ochraně před nečinností správních orgánů, budu vycházet ze správního řádu. V části čtvrté správního řádu se přímo o nečinnosti nebo ochraně před nečinností nehovoří, a tak bude třeba vzít v úvahu § 154 správního řádu, jelikož ten hovoří o doslovném použití části první správního řádu, ale také o přiměřeném použití dalších ustanovení správního řádu, což se v tomto případě týká § 80. Za prvé v souvislosti s doslovným použitím části první správního řádu je nutné zde poukázat na zásadu rychlosti a hospodárnosti, kdy je úkolem správních orgánů, aby věci vyřizovaly „*bez zbytečných průtahů*.“¹⁰⁹ Dále je stanoveno: „*Nečiní-li správní orgán úkony v zákonem stanovené lhůtě nebo ve lhůtě přiměřené, není-li zákonná lhůta stanovena, použije se ke zjednáání nápravy ustanovení o ochraně před nečinností (§ 80)*.“¹¹⁰ Za druhé, z uvedeného tedy vyplývá, že i na ochranu proti nečinnosti správních orgánů v případě jiných správních úkonů, užití ustanovení části druhé správního řádu, konkrétně § 80.

K tomu více Frumarová, která uvádí: „*Ačkoli není § 80 uveden výslovně v § 154 SpŘ, lze konstatovat, že se zcela jednoznačně uplatní i v případě nečinnosti týkající se jiných správních úkonů, neboť výše uvedenou zásadu rychlosti řízení spojenou se zakotvením ochrany před nečinností nelze redukovat pouze na klasické správní řízení (jehož výsledkem je správní rozhodnutí), ale stejně jako ostatní zásady se vztahuje na všechny další postupy správních orgánů, na které se vztahuje správní řád – tedy i na provádění jiných správních úkonů*.“¹¹¹

V případě nečinnosti správních orgánů týkajících se jiných správních úkonů, bude třeba postupovat podle § 80 správního řádu, nicméně je namístě zde

¹⁰⁹ § 6 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹¹⁰ § 6 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹¹¹ FRUMAROVÁ, Kateřina. Ochrana před nečinností v případě tzv. jiných správních úkonů. *Právní rozhledy*. 2011, č. 16. s. 575.

uvést, že je ale možnost situací, kdy ochranu před nečinností upravují zvláštní předpisy.

Ochrana před nečinností je dále poskytována i ve správním soudnictví, a to prostřednictvím žaloby.

7.1.1 Ochrana před nečinností podle správního řádu

Ochrana před nečinností správních orgánů dle správního řádu se vztahuje i na nečinnost správních orgánů, pokud postupují podle části čtvrté správního řádu. Ochrana před nečinností je podle § 80 správního řádu dána z moci úřední i na žádost dotčené osoby. Z moci úřední tak činí nadřízený správní orgán, a to jakmile se dozví o tom, že správní orgán nevydal jiný úkon.

V tomto případě se Frumarová domnívá, že jde použít „*všech čtyřech typů opatření proti nečinnosti (příkaz ke zjednání nápravy, atrakce, delegace i prolongace)*“.¹¹² V případě příkazu k zjednání nápravy by se jednalo o přikázání správnímu orgánu, který je nečinný, aby zjednal nápravu nebo vydal jiný úkon, a to ve lhůtě, kterou mu stanoví nadřízený správní orgán. V případě atrakce by se jednalo o situaci, kdy by usnesením nadřízený správní orgán převzal věc od nečinného správního orgánu, a vydal by jiný správní úkon sám. U delegace by šlo o to, že by nadřízený správní orgán pověřil jiný správní orgán ve stejném správním obvodu, aby věc vedl, tedy aby sám rozhodl, zda žádosti vyhoví či nikoliv. V případě prolongace by nadřízený správní orgán usnesením prodloužil zákonnou lhůtu správnímu orgánu pro to, aby v ní mohl vydat jiný úkon, avšak pouze v případech, kdy lze důvodně předpokládat, že tak učiní.

V § 80 odst. 3 správního řádu je pak vymezena možnost žádosti o uplatnění opatření proti nečinnosti, kterou může podat dotčená osoba po uplynutí lhůty pro vydání. „*Nadřízený správní orgán je pak povinen vydat usnesení nejen v případě, kdy ukládá některé opatření, ale též v případě, kdy nevyhoví žádosti dotčené osoby.*“¹¹³ Proti usnesení nadřízeného správního orgánu se nelze odvolat.

¹¹² FRUMAROVÁ, Kateřina. Ochrana před nečinností v případě tzv. jiných správních úkonů. *Právní rozhledy*. 2011, č. 16. s. 575.

¹¹³ FRUMAROVÁ, Kateřina. Ochrana před nečinností v případě tzv. jiných správních úkonů. *Právní rozhledy*. 2011, č. 16. s. 575.

I přes to se dotčené osoby mohou dále bránit, kdy mohou využít ochrany poskytované v rámci správního soudnictví.

7.1.2 Ochrana před nečinností podle zvláštních předpisů

Existují ale i situace, kdy co se týká právní úpravy ochrany proti nečinnosti správních orgánů při vydávání jiných správních úkonů, bude třeba užít zvláštního předpisu jako speciální úpravy k správnímu řádu.

Příkladem, kdy se může jednat o tuto situaci, mohou být informační úkony. V tomto případě by se použila právní úprava ze zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Ten stanovuje k ochraně před nečinností stížnost, což vyplývá z § 16a odst. 1 písm. b) zákona o svobodném přístupu k informacím. Ten pak uvádí: *„Stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace (dále jen "stížnost") může podat žadatel, kterému po uplynutí lhůty podle § 14 odst. 5 písm. d) nebo § 14 odst. 7 nebyla poskytnuta informace nebo předložena konečná licenční nabídka a nebylo vydáno rozhodnutí o odmítnutí žádosti.“*¹¹⁴ O stížnostech rozhoduje nadřízený orgán, který tak činí v zákonné lhůtě, a jemuž tento zákon umožňuje dvě možnosti jak rozhodnout. Buďto může přikázat, aby správní orgán ve stanovené lhůtě maximálně 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí nadřízeného orgánu žádost vyřídil, nebo může věc usnesením převzít a sám informaci poskytnout či neposkytnout.

7.1.3 Ochrana před nečinností poskytovaná ve správním soudnictví

Tato ochrana přímo navazuje na ochranu před nečinností poskytovanou v rámci správního řádu. Tato ochrana je poskytována podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Soudní řád správní upravuje ochranu proti nečinnosti správního orgánu v hlavě II nazvanou „Zvláštní ustanovení o řízení“, konkrétně pak v dílu 2.

V § 79 odst. 1 soudního řádu správního se uvádí: *„Ten, kdo bezvýsledně vyčerpал prostředky, které procesní předpis platný pro řízení u správního orgánu stanoví k jeho ochraně proti nečinnosti správního orgánu, může se žalobou domáhat, aby soud uložil správnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí ve věci*

¹¹⁴ § 16a odst. 1 písm. b) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

samé nebo osvědčení. To neplatí, spojuje-li zvláštní zákon s nečinností správního orgánu fikci, že bylo vydáno rozhodnutí o určitém obsahu nebo jiný právní důsledek. ¹¹⁵ Předmětem žaloby může být z textu ustanovení pouze rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení. Z tohoto ustanovení vyplývá, že zákon nám nabízí ochranu proti nečinnosti týkající se jiných správních úkonů pouze u osvědčení.

Dále se v tomto ustanovení hovoří o bezvýsledném vyčerpání prostředků. V případě osvědčení se jedná o žádost o uplatnění opatření proti nečinnosti, kterou ji umožňuje podat § 80 odst. 3 správního řádu. Pokud by dotčená osoba uplatnila tuto žádost, avšak bezvýsledně, může se potom obrátit prostřednictvím správní žaloby na soud.

Co se týká aktivní legitimace k podání žaloby, tak zde se jedná o dotčené osoby. V případě pasivní legitimace jde o správní orgán, který je v žalobě označen žalovaný a který dle tvrzení žalobce měl povinnost vydat osvědčení. K tomu taktéž Nejvyšší správní soud, který uvedl: *„Podle § 79 odst. 2 s. ř. s. je pasivní legitimace určena tvrzením žalobce. Žalovaným je proto ten správní orgán, který je podle žaloby nečinný (oproti tomu v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. žalovaný není určen tvrzením žalobce, ale kogentně jej určuje zákon). Vlastní existenci povinnosti žalovaného vydat rozhodnutí nebo osvědčení, resp. podat informaci se soud zabývá až při samotném meritorním posuzování žaloby. Nejde proto o otázku procesní nebo splnění podmínek řízení, ale o otázku meritorní (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 4. 2003, č. j. Na 249/2003 – 9, publ. pod č. 19/2003 Sb. NSS). Označí-li proto žalobce v žalobě jako žalovaného nesprávně ten správní orgán, který nemá pravomoc rozhodnutí vydat, soud žalobu zamítne. Nezkoumá, zda tuto pravomoc má jiný správní orgán, neboť povinnost by mohl uložit jen žalovanému (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 11. 2004, č. j. 3 Ans 2/2004 – 60).* ¹¹⁶

Lhůta pro podání žaloby je jeden rok a začíná běžet ode dne, kdy věci marně uplynula lhůta pro vydání osvědčení, pokud tak bylo stanoveno zákonem.

¹¹⁵ § 79 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

¹¹⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2016, sp. zn. 5 As 154/2015- 57. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer [cit. 10. 03. 2022]. Dostupné z: <http://www.aspi.cz>.

Pokud tak stanoveno nebylo, běží lhůta „*ode dne, kdy byl žalobcem vůči správnímu orgánu nebo správním orgánem vůči žalobci učiněn poslední úkon.*“¹¹⁷

Náležitosti žaloby stanoví taktéž soudní řád správní, kdy uvádí, že kromě obecných náležitostí podle § 37 odst. 3 soudního řádu správního, musí obsahovat i další náležitosti, které stanovuje § 80 odst. 3 soudního řádu správního. Ten pak stanovuje, že musí obsahovat „*označení věci, v níž se žalobce ochrany proti nečinnosti domáhá, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se žalobce dovolává, návrh výroku rozsudku.*“¹¹⁸ Důležité z hlediska obsahu žaloby je hlavní vylíčení rozhodujících skutečností a označení důkazů, kdy je to právě žalobce, kdo musí prokázat nečinnost správního orgánu a podložit svá tvrzení důkazy.

Dle soudního řádu správního rozhoduje soud „*na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí.*“¹¹⁹ V případě rozhodnutí může dojít ke dvou situacím, a to za prvé, že soud uzná žalobu jako důvodnou, a za druhé, že ji uzná jako nedůvodnou. V prvním případě by soud rozsudkem uložil správnímu orgánu povinnost vydat osvědčení a stanovil by mu k tomu přiměřenou lhůtu. V druhém případě by soud žalobu zamítl. Frumarová pak dále uvádí s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2004, č. j. 7 Afs 33/2003-80, že: „*V žádném případě však soud nemůže stanovit i konkrétní obsah rozhodnutí, které má správní orgán vydat (tzn. nemůže správní orgán zavázat k tomu, jak konkrétně má být činný).*“¹²⁰

Pokud by žalobce nebyl spokojen s rozhodnutím soudu, může se obrátit na Nejvyšší správní soud s kasační stížností proti pravomocnému rozsudku soudu. K tomu Frumarová dodává s odkazem na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006-49, že: „*Správní orgán je vázán rozsudkem soudu a je povinen jednat a vydat osvědčení, a to bez ohledu na to, zda tento správní orgán podal případně kasační stížnost proti rozsudku.*“¹²¹

¹¹⁷ § 80 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

¹¹⁸ § 80 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

¹¹⁹ § 81 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

¹²⁰ FRUMAROVÁ, Kateřina. Žaloba na ochranu proti nečinnosti správního orgánu. *Správní právo*. 2011, č. 6. s. 366.

¹²¹ FRUMAROVÁ, Kateřina. Ochrana před nečinností v případě tzv. jiných správních úkonů. *Právní rozhledy*. 2011, č. 16. s. 575.

7.1.4 Ochrana před nečinností poskytovaná v rámci správního soudnictví v případě neprovedení jiných úkonů než osvědčení

Jak již bylo uvedeno výše, ochrana před nečinností podle soudního řádu správního je poskytována z hlediska textu zákona pouze v případě osvědčení, a proto vyvstává otázka, jak je tomu v případě dalších jiných úkonů.

Frumarová uvádí, že existuje možnost dvou přístupů, a to „*bud' to interpretovat pojem „osvědčení“ velmi extenzivně, anebo nazírat na nečinnost spočívajících v neprovedení jiných správních úkonů (než osvědčení) jako na nezákonný zásah.*“¹²²

Co se týká prvního přístupu Frumarová uvádí, že „*i když soudní řád správní hovoří pouze o osvědčeních, je třeba vykládat tento pojem extenzivně a vztahovat ho i na další úkony správních orgánů ve smyslu části čtvrté správního řádu, zejména na vyjádření, sdělení a ověření (§ 154 SpŘ).*“¹²³ V tomto případě je odkazováno na Stašu, který připouští otázku, zda by se soudní řád správní mohl vztahovat i na ověření. Znění § 79 odst. 1 soudního řádu správního však připouští pouze osvědčení. Na podporu zákonného znění se vyjádřil i Nejvyšší správní soud, když shledal: „*Ustanovení § 79 odst. 1 s. ř. s. zužuje žalobní ochranu proti nečinnosti pouze na nečinnost při vydání rozhodnutí ve věci samé a na nečinnost při vydání osvědčení. Při jiných formách nečinnosti ji využít nelze; zda je tato úprava de lege ferenda dostatečná, je věc jiná a pro souzenou věc nepodstatná (v této konkrétní věci totiž neznamená odepření spravedlnosti).*“¹²⁴

Frumarová se přiklání spíše k druhému přístupu, kdy by v případě neprovedení jiných úkonů vyjma osvědčení mohla přijít možnost využití žaloby proti nezákonnému zásahu. K tomu se přiklání i Průcha, když uvádí: „*Do jisté míry obdobně se lze, v případě tzv. jiných správních úkonů, domáhat také soudní ochrany ve smyslu §§ 82 – 87 s. ř. s. v řízení o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu.*“¹²⁵ Co považovat za nezákonný zásah ve smyslu § 82 soudního řádu správního však zákon nevysvětluje. S vysvětlením proto musela

¹²² FRUMAROVÁ, Kateřina. Ochrana před nečinností v případě tzv. jiných správních úkonů. *Právní rozhledy*. 2011, č. 16. s. 575.

¹²³ FRUMAROVÁ, Kateřina. Ochrana před nečinností v případě tzv. jiných správních úkonů. *Právní rozhledy*. 2011, č. 16. s. 575.

¹²⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2006, sp. Zn. 1 Ans 8/2005-165. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer [cit. 10. 03. 2022]. Dostupné z: <http://www.aspi.cz>.

¹²⁵ PRŮCHA, Petr in SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 327.

přijít až judikatura, kdy Nejvyšší správní soud uvádí, že „*definici zásahu zákon neobsahuje, zásah vymezuje velmi obecně a široce. Přesná definice ani není možná, protože pod pojem zásahu spadá velké množství faktických činností správních orgánů, ke kterým jsou různými zákony oprávněny. Jde o úkony neformální, pro které mohou a nemusí být stanovena pravidla, např. faktické pokyny (typicky v dopravě), bezprostřední zásahy (při ohrožení, při demonstraci, příkazy ke zjednání nápravy), zajišťovací úkony atd.; tedy obecně úkony, které nejsou činěny formou rozhodnutí, ale přesto jsou závazné pro osoby, vůči nimž směřují, a ty jsou povinny na jejich základě něco konat, nějaké činnosti se zdržet nebo nějaké jednání strpět, a to na základě jak písemného, tak i faktického (ústního či jinak vyjádřeného) pokynu či příkazu.*“¹²⁶

V případě jiných úkonů, pokud nepočítáme osvědčení, bylo třeba ale také o úpravu soudní ochrany, jelikož dle výše uvedeného by se jiné úkony pod ochranu pomocí zásahové žaloby nepočítaly. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky však v článku 36 zakotvuje právo na soudní ochranu. To by v tomto případě bylo však znemožněno. Proto bylo třeba více rozšířit rozsah žalob, aby se soudní ochrana mohla vztahovat i na ty úkony, s jejichž soudní kontrolou se doposud nepočítalo.

Nejvyšší správní soud proto přišel s rozsudkem, ve kterém konstatoval: „*Smyslem a účelem soudní ochrany před nezákonným jednáním veřejné správy je poskytnout jednotlivci účinný prostředek obrany, a to zásadně bez ohledu na formu, kterou veřejná správa jedná. Takový právní prostředek musí dokázat nezákonnému jednání či postupu zabránit, děje-li se, včetně toho, aby veřejnou správu donutil konat tam, kde konat má (k tomu směřuje čl. 36 odst. 1 Listiny), anebo nezákonné jednání odstranit, událo-li se již (k tomu směřuje zejména čl. 36 odst. 2 Listiny).*“¹²⁷ K tomuto bylo třeba dospět, jelikož pokud by byla soudní ochrana neupravena komplexně, vztahovala by se pouze na některé z forem činnosti veřejné správy, což by mohlo vést k tomu, že by činnost veřejné správy byla prováděna pouze ve formách, které by soudní kontrole nepodléhaly.

¹²⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 6. 2004, č. j. 2 Afs 17/2003-54, www.nssoud.cz.

¹²⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98, www.nssoud.cz.

Z § 82 soudního řádu správního následně vyplývají i podmínky pro její podání, kterými jsou „Žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž „zásah“ v širším smyslu nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování „zásahu“ (6. podmínka).“¹²⁸ Novelizací soudního řádu správního zákonem č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony však došlo ke změně, když se pod článkem I bodem 46. uvádělo: „V § 82 se slova „ , trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování“ nahrazují slovy „nebo určení toho, že zásah byl nezákonný“.“¹²⁹

Co se týká aktivní legitimace, tak tu má každý, je tedy jedno, zda se jedná o osobu fyzickou nebo o osobu právnickou, a to v případě, že splní podmínky jemu dané § 82 soudního řádu správního. Pasivně legitimován je poté správní orgán, který dle žalobce měl provést zásah, což v našem případě znamená, že byl nečinný z hlediska vydání jiného úkonu kromě osvědčení.

V § 84 odst. 1 soudního řádu správního jsou stanoveny dvě lhůty, kdy jednou je myšlena lhůta objektivní a druhá lhůta je subjektivní. „Zákon obsahuje dvě lhůty k podání žaloby. Subjektivní lhůta je vázána na vědomost žalobce o nezákonném zásahu. Objektivní lhůta je pak vázána na samotný nezákonný zásah, a to nezávisle na tom, zda se o zásahu žalobce dozvěděl. V případě, že uplynula objektivní lhůta, nemá už smysl uvažovat o zachování lhůty subjektivní. Objektivní lhůta je koncipována jako maximální, pro případ, že vůbec nepočala plynout lhůta subjektivní (srov. k tomu instruktivní výklad v rozsudku RS NSS 7 As 155/2015-160, bod 32).“¹³⁰ Subjektivní lhůta je pro podání žaloby je dva měsíce a objektivní lhůta je stanovena dva roky.

¹²⁸ JELÍNEK, Jindřich. Ochrana před nezákonným zásahem správního orgánu. EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. 2019. [cit. 12. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-pred-nezakonnym-zasahem-spravniho-organu-108724.html>.

¹²⁹ čl. I bod 46. zákona č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹³⁰ § 84 In: BERAN, Karel, Karel ČERNÍN, Filip DIENSTBIER, Ondřej KADLEC, Tomáš KOCOUREK, Zdeněk KÜHN a Petr MIKEŠ. *Soudní řád správní: Komentář*. [Systém ASPI].

Zásahová žaloba musí mít mimo obecných náležitostí stanovených § 37 odst. 3 soudního řádu správního i další náležitosti, které stanovuje § 84 odst. 3 soudního řádu správního na „a) označení zásahu, proti němuž se žalobce ochrany domáhá, b) vyličení rozhodujících skutečností, c) označení důkazů, jichž se žalobce dovolává, d) návrh výroku rozsudku.“¹³¹

V § 85 soudního řádu správního je vymezena nepřipustnost zásahové žaloby. Ta je nepřipustná, „lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný.“¹³² Z toho vyplývá, že zásahová žaloba se použije subsidiárně až po tom, co se nelze bránit jinak. Co se týká rozhodování soudu, tak ten rozhoduje shodně jako u žaloby na ochranu proti nečinnosti, „na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí; rozhoduje-li soud pouze o určení toho, zda zásah byl nezákonný, vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu.“¹³³

Pokud soud uzná žalobu jako důvodnou, rozsudkem označí zásah za nezákonný a přikáže správnímu orgánu, proti němuž směřovala žaloba, aby jiný úkon provedl. Pokud žaloba není důvodná, tak ji zamítne.

7.2 Stížnosti

7.2.1 Stížnost dle správního řádu

Z § 177 odst. 2 správního řádu je možné vyvodit, že v případě úkonů prováděných správními orgány, na které se nebude vztahovat ani část druhá ani část třetí správního řádu, použijeme část čtvrtou správního řádu. To platí pro stížnosti podle § 175 správního řádu.

K tomu více Potěšil, když uvádí závěr č. 8 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu, v němž se uvádí: „institut stížnosti podle § 175 by proto mohl být použit nejen na postup podle § 9 a násl. správního řádu (tedy na správní řízení), ale také při všech úkonech podle části čtvrté tohoto zákona. Pokud by tedy správní orgán (obec) například poskytoval určité vyjádření nebo

Wolters Kluwer [cit. 12. 3. 2022]. ASPI_ID KO150_2002CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹³¹ § 84 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

¹³² § 85 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

¹³³ § 87 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

*prováděl ověřovací úkon, bylo by možné podat na nevhodné chování osob, které tyto činnosti provádějí, stížnost. To vyplývá z § 177 odst. 2 správního řádu, který stanoví, že v případech, kdy správní orgán provádí úkony, na které se nevztahuje část druhá a třetí tohoto zákona, postupuje obdobně podle části čtvrté.*¹³⁴

V praxi by se mohlo jednat například o situaci, kdy správní orgán prováděl ověření podle části čtvrté správního řádu, a úřední osoba, která tento úkon prováděla, se z hlediska dotčených osob chovala nevhodně, nebo by se mohlo jednat o případy, kdy správní orgán činil nějaký úkon podle části čtvrté správního řádu, a dotčená osoba by chtěla podat stížnost na jeho postup.

7.2.2 Stížnost jako další prostředek ochrany před nečinností

Frumarová dále uvádí, že „*navazující možností soudní ochrany je pak možnost podání ústavní stížnosti.*“¹³⁵ Podmínky podání ústavní stížnosti upravuje zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Stěžovatel ji může podat, pokud předtím vyčerpal všechny zákonem dané procesní prostředky. „*Těmito prostředky budou zejména výše zmíněná žaloba nečinnostní a zásahová, resp. kasační stížnost proti rozhodnutí o těchto žalobách.*“¹³⁶

Co se týče aktivní legitimace k podání ústavní stížnosti, tak tu má osoba, která se dovolává toho, že jí „*jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručená ústavním pořádkem.*“¹³⁷

Jiným zásahem orgánů veřejné moci je v tomto případě nutno myslet zásah, jehož pojem vymezil Ústavní soud, když konstatoval, že „*zpravidla půjde o převážně jednorázový, protiprávní, a zároveň protiústavní útok těchto orgánů vůči základním ústavně zaručeným právům či svobodám, který v době útoku představuje trvalé ohrožení po právu existujícího stavu, přičemž takový útok sám není výrazem řádné rozhodovací pravomoci těchto orgánů a jako takový se vymyká obvyklému přezkumnému či jinému řízení; z této fakticity musí posléze*

¹³⁴ POTĚŠIL, Lukáš in POTĚŠIL, Lukáš, David HEJČ, Filip RIGEL a David MAREK. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 855.

Závěr č. 8 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 24. 6. 2005
¹³⁵ FRUMAROVÁ, Kateřina. Ochrana před nečinností v případě tzv. jiných správních úkonů. *Právní rozhledy*. 2011, č. 16, s. 575.

¹³⁶FRUMAROVÁ, Kateřina. Ochrana před nečinností v případě tzv. jiných správních úkonů. *Právní rozhledy*. 2011, č. 16, s. 575.

¹³⁷ § 72 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

vyplýnout, že důsledkům takového zásahu orgánu veřejné moci, neplynoucímu z příslušného rozhodnutí, nelze čelit jinak než ústavní stížností, příp. nálezem Ústavního soudu, obsahujícím zákaz takového zásahu. ¹³⁸

Pokud bych měla zmínit ještě další pravidla týkající se podání ústavní stížnosti, jednalo by se zejména o lhůtu, ve které musí být ústavní stížnost podána. Ta je stanovena na dva měsíce od doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku.

¹³⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 1995, sp. zn. III. ÚS 62/95, www.nalus.usoud.cz.

8. Úkony podle části čtvrté správního řádu v praxi

V této kapitole bych se ráda věnovala příkladům z praxe, které vycházejí právě z části čtvrté správního řádu. Příkladů takovýchto úkonů je hodně, já jsem se ale podrobněji rozhodla věnovat problematice občanských průkazů. Dále se budu věnovat postupu pro získání občanských průkazů, způsobům jejich převzetí a přestupkům a sankcím týkající se občanských průkazů.

8.1 Povaha občanských průkazů

K povaze občanských průkazů lze uvést, že obecně se pokládají za jiný správní úkon podle části čtvrté správního řádu. Jelikož jeho prostřednictvím pouze osvědčujeme údaje v něm uvedené, o nichž není sporu, jedná se o osvědčení. Jak již bylo uvedeno, Kopecký k osvědčení uvádí, že „*je veřejnou listinou, vydanou k tomu kompetentním správním orgánem, která potvrzuje skutečnosti, jež jsou v ní uvedené.*“¹³⁹

Speciální úprava tohoto druhu osvědčení obsahuje zákon č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech. Ten uvádí, že „*Občanský průkaz je veřejná listina, kterou osoba, jíž je občanský průkaz vydán, (dále jen „držitel občanského průkazu“)* prokazuje svou totožnost a skutečnosti v ní uvedené.“¹⁴⁰ Občanský průkaz tedy nezakládá žádná práva a povinnosti, což je rozdíl co se týká průkazu řidičského, který je dokladem o získání nějakého práva, v tomto případě práva řídit motorová vozidla.

K tomu více Hejč, když uvádí, že „*občanský průkaz není dokladem o přiznání práva (občanským průkazem se nezakládají práva, pouze se jím existence práv prokazuje), a tedy ani postup jeho vydání nelze považovat za řízení o žádosti o přiznání práva.*“¹⁴¹

¹³⁹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 204.

¹⁴⁰ § 2 odst. 1 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech.

¹⁴¹ HEJČ, David in POTĚŠIL, Lukáš, David HEJČ, Filip RIGEL a David MAREK. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 755.

8.2 Právní úprava

Právní úpravu občanských průkazů dříve upravoval zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech. Ten byl ale zrušen a nahrazen zákonem č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech. Tento právní předpis je rozdělen na sedm částí.

První část vymezuje předmět úpravy. Zákon o občanských průkazech jako předmět své úpravy vymezuje „*práva, povinnosti a působnost na úseku občanských průkazů a navazuje na přímo použitelný předpis Evropské unie.*“¹⁴² Část druhá pojednává o občanském průkazu, a to z hlediska toho, co považujeme za občanský průkaz, postup při vydávání občanského průkazu, jeho platnosti, nakládání s ním a úkoly veřejné moci na úseku občanských průkazů. Část třetí hovoří o dočasných občanských průkazech. V této části jsou řešeny důvody pro jeho vydání, ale i jeho vlastnosti a náležitosti, postup při vydávání, jeho převzetí a platnosti. Část čtvrtá pojednává o evidenci občanských průkazů a poskytování údajů z této evidence. Část pátá obsahuje přestupky, část šestá společná, zmocňovací, přechodná a zrušovací ustanovení a poslední část sedmá hovoří o účinnosti.

Tento zákon doplňuje vyhláška č. 281/2021 Sb., k provedení zákona o občanských průkazech a některých ustanovení zákona o cestovních dokladech a zákona o základních registrech. Obecnou právní úpravu lze nalézt ve správním řádu, ale také v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

8.3 Postup při vydávání občanského průkazu

Občanský průkaz se vydává na žádost osoby, která má povinnost ho mít. Tuto povinnost stanoví zákon o občanských průkazech, který ji ukládá státnímu občanu České republiky, „*který dosáhl věku 15 let a má trvalý pobyt na území České republiky, má povinnost mít občanský průkaz, není-li dále stanoveno jinak.*“¹⁴³ Jistá výjimka je udělena osobám omezeným ve svéprávnosti, které jsou této povinnosti zproštěny.

Tuto žádost podává osoba k příslušnému správnímu orgánu, kterým je obecní úřad s rozšířenou působností. Pokud by bylo požadováno expresní

¹⁴² § 1 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech.

¹⁴³ § 3 odst. 1 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech.

vyhotovení, příslušné by bylo Ministerstvo vnitra. Vždy je potřeba osobní přítomnosti při podávání žádosti. Zákon o občanských průkazech dále stanovuje lhůtu k podání žádosti, a to třicetidenní, patnáctidenní a šedesátidenní.

Pokud se jedná o první občanský průkaz, je třeba doložit rodný list nebo cestovní pas. V případě vzniku pochybností je třeba předložit i doklad o státním občanství, který jsou povinni předkládat osoby, které nabyly státního občanství prohlášením nebo udělením. Někdy je třeba doložit i další doklady, které osvědčují skutečnosti, které budou do občanského průkazu zaznamenány. Příslušné správní orgány poté porovnají údaje poskytnuté žadateli a údaje z informačních systémů. Další podmínkou vydání je vlastnoruční podpis na žádosti, který je třeba učinit před úřední osobou.

Pokud je jednou podána žádost o vydání občanského průkazu, již ji nelze vzít zpět.

8.4 Vydání občanského průkazu

Zákon o občanských průkazech stanoví: „*Byla-li žádost o vydání občanského průkazu podána pověřenému úřadu, správním orgánem příslušným k vydání občanského průkazu je tento pověřený úřad.*“¹⁴⁴ V případě podání žádosti na ministerstvu, je pak příslušné toto ministerstvo.

I v případě vydání jsou stanoveny lhůty, do kdy je tak třeba učinit. Obecně platí lhůta 30 dní ode dne, kdy došlo k podání žádosti. Ve lhůtě do 24 hodin nebo do 5 pracovních dnů ode dne podání žádosti se vydá občanský průkaz, pokud o to žadatel požádal v žádosti. Výrobu občanských průkazů zajišťuje ministerstvo, stejně jako předání vyrobeného občanského průkazu správnímu orgánu, který jej pak předá. Následně ministerstvo vyrozumí žadatele o tom, že je občanský průkaz připraven k převzetí.

8.5 Platnost občanského průkazu

Platnost občanských průkazů se liší podle osob, kterým jsou vydávány. Pokud je občanský průkaz vydáván osobě mladší 15 let, platí 5 let. Pokud je

¹⁴⁴ § 22 odst. 1 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech.

vydán osobě mezi 15 a 70 lety, jeho platnost je 10, a pokud je vydán, která již dosáhla věku 70 let, tak platí 35 let. Nejkratší dobu platnosti má občanský průkaz vydávaný 12 leté osobě, u níž dočasně nejdu pořídít otisky prstů rukou, je 1 rok.

Skončení platnosti pak uvádí zákon.¹⁴⁵ V některých případech z různých důvodů může dojít i k vydání dočasného občanského průkazu, kdy příkladem takové situace může být například technická závada na zařízení.

Veškeré občanské průkazy se pak vedou v evidenci, což je „*informační systém veřejné správy, který obsahuje údaje o držitelích občanských průkazů, údaje o občanských průkazech a údaje související s právy, povinnostmi a působností na úseku občanských průkazů.*“¹⁴⁶

8.6 Opravné prostředky a sankce

Opravné prostředky, které by souvisely s vydáním občanského průkazu, nejsou určeny. „*Proti rozhodnutím ve věcech občanských průkazů lze podat odvolání, pokud to zákon o občanských průkazech a správní řád umožňují, a to proti rozhodnutí o skončení platnosti občanského průkazu nebo proti rozhodnutí o přestupku na úseku občanských průkazů.*“¹⁴⁷ Jedná se o evidenci, která je nepřístupná veřejnosti, a jejímž správcem je ministerstvo.

V případech, kdy občan nesplnil povinnost nebo porušil ustanovení zákona o občanských průkazech, se dopustil přestupku dle § 65 zákona o občanských průkazech.

¹⁴⁵ Zákon č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech.

¹⁴⁶ § 54 odst. 1 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech.

¹⁴⁷ Ministerstvo vnitra České republiky. *Osobní doklady: Občanské průkazy*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2021 [cit. 16. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/osobni-doklady-642319.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

Závěr

Diplomová práce byla zaměřena na téma „Úkony správních orgánů podle části čtvrté správního řádu.“ Před samotným zaměřením na tyto jiné správní úkony jsem se zabývala vymezením forem činností veřejné správy obecně, jelikož jsem považovala za důležité vymežit základní rozlišení mezi těmito formami, aby bylo vidět, v čem je třeba spatřovat rozdíly. Dále jsem uvedla základní zásady činnosti veřejné správy, jelikož se jimi správní orgány musejí řídit a jelikož jak již vyplývá ze samotné části čtvrté správního řádu, použijí se buďto doslovně, nebo obdobně a přiměřeně i pro tyto jiné správní úkony.

Po této úvodní všeobecné části jsem se přesunula na právní úpravu těchto úkonů, kde jsem srovnala předchozí právní úpravu s tou současnou, tak jak ji známe dnes. Přijetí té současné úpravy považuji určitě jako krok kupředu, jelikož předchozí úprava nebyla opravdu vůbec obsáhlá a z mého pohledu nevyhovující. I po přijetí nové úpravy ale stále vidím určité nedostatky, spočívající hlavně v tom, že ve spoustě situací je odkazováno na jiné části správního řádu. Pokud se tedy jedná o úkony podle části čtvrté správního řádu, je požadována vlastně znalost skoro celého správního řádu, jelikož na něj je ve zbytku odkazováno, pokud zrovna neobsahuje úpravu zvláštní zákon. Na druhou stranu je ale třeba uznat, že pokud by nebylo odkázáno na jiné části správního řádu, jednalo by se o právní předpis velmi rozsáhlý.

Poté přišla na řadu část, kde jsem se snažila o vymezení jednotlivých úkonů podle části čtvrté správního řádu, a jelikož úprava ve správním řádu poskytuje pouze výčet některých úkonů, jako podklad pro vymezení dalších úkonů jsem využila odbornou literaturu. Jelikož ne všichni dělí tyto úkony stejně, uvedla jsem jak dělení na pojmy, které vyplývají ze správního řádu a zvláštních zákonů, tak dělení podle povahy, zaměření a účinků.

V další části práce jsem přešla na příslušnost k těmto jiným úkonům, kdy správní řád stanovuje příslušnost speciálně, když hovoří pouze o tom, že je příslušný kterýkoliv věcně příslušný správní orgán. K odlišnému stanovení příslušnosti pak dochází zejména v případech, kdy příslušnost upravuje zvláštní zákon.

Za důležité jsem pokládala vymežit i postup při vydávání těchto jiných správních úkonů, kdy je třeba podat žádost o vydání nebo učinění jiného

správního úkonu. Pak vyvstává otázka, zda je možné, aby správní orgán vůbec jiný úkon vydal nebo učinil. Případ, kdy by tak učinit nemohl, jsem rozebrala dále.

V další části jsem se snažila rozlišit možnosti oprav těchto jiných správních úkonů, kdy dochází k třem možnostem jak tyto jiné úkony napravit. Dělení je zde celkem jednoduché, a to na vady opravitelné, kdy se jedná opravdu o ty méně zásadní chyby, které si může opravit správní orgán sám. Pak ale na řadu přišly vady pro rozpor s právními předpisy, kde se nepřipouští změna, ale tyto úkony je třeba zrušit. Jako poslední třetí možnost jsem poté popisovala možnost konverze, kdy z jednoho úkonu, který je ve své nynější podobě vadný, uděláme úkon, který ve své podobě vadný není. Nápravy vad jsou pak důležité z hlediska přezkumu, kde jsem vymezila, jaké jsou možnosti obrany u jiných správních úkonů.

Poslední část práce považuji víceméně jako část praktickou, jelikož jsem se v ní zabývala jedním z úkonů podle části čtvrté správního řádu v praxi. Jako příklad jsem si vybrala občanský průkaz, jelikož se jedná o jeden z úkonů podle části čtvrté správního řádu, a to konkrétně o osvědčení. V této kapitole je úprava poměrně nová, jelikož teprve minulý rok došlo k zrušení předchozího zákona, a v platnost vzešel zákon nový, který v některých pasážích obsahuje změny.

Resumé

The topic of this diploma thesis are „Acts of administrative bodies according to the part fourth of the Rules of Administrative Procedure.“ This work describes the individual acts, but also the procedure for their issuance, their correction, review and cancellation.

This diploma thesis is divided into chapters.

The first chapter deals with the general definition of forms of public administration. This chapter also defined the basic principles of public administration.

The second chapter consists of the legal regulation of these acts, especially the regulation resulting from Act No. 500/2004 Coll., Rules of Administrative Procedure. This regulation is further compared with the previous regulation, but also with the regulation in other countries.

The third chapter deals with individual acts according to the part fourth of the Rules of Administrative Procedure. This chapter presents their characteristics, but also individual examples.

The fourth chapter focuses on the competence to acts according to the part fourth of the Rules of Administrative Procedure.

The fifth chapter focuses on the procedure for issuing these acts and their subsequent issuance or non-issuance.

This chapter is followed by chapter sixth, which deals with corrections, cancellations and conversion.

The seventh chapter deals with review of these acts.

The last chapter is focused on acts according to part fourth of the Administrative Procedure Code in practice. Specifically, it focuses on identity cards as one example of a certificate.

Seznam použitých literatury a pramenů

Odborná literatura

ČERNÝ, Pavel. *Průvodce novým správním řádem: s podrobným výkladem a vzory podání*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1600-8.

FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMANOVÁ, Pavel VETEŠNÍK, Martin ŠKUREK, Eva HORZINKOVÁ, Vladimír NOVOTNÝ, Olga SOVOVÁ a Lenka SCHEU. *Správní řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-797-6.

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-365-0.

JEMELKA, Luboš, Klára PONDĚLÍČKOVÁ a David BOHADLO. *Správní řád: komentář*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-751-4.

KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7.

ONDRUŠ, Radek. *Správní řád: nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami*. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-720-1523-0.

POTĚŠIL, Lukáš, David HEJČ, Filip RIGEL a David MAREK. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-804-7.

PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 8., doplněné a aktualizované vydání, (V nakl. Doplněk 3.). Brno: Doplněk, 2012. ISBN 978-80-7239-281-0.

SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-381-0.

VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2012. ISBN 978-80-7273-166-4.

BERAN, Karel, Karel ČERNÍN, Filip DIENSTBIER, Ondřej KADLEC, Tomáš KOCOUREK, Zdeněk KÜHN a Petr MIKEŠ. *Soudní řád správní: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO150_2002CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Ostatní zdroje

MALAST, Jan. *Správní právo přehledně*. [online]. Právní právo online – spravko.cz, 2018. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>.

Odborné články

FRUMAROVÁ, Kateřina. Ochrana před nečinností v případě tzv. jiných správních úkonů. *Právní rozhledy*. 2011, č. 16.

FRUMAROVÁ, Kateřina. Žaloba na ochranu proti nečinnosti správního orgánu. *Správní právo*. 2011, č. 6.

ŠTĚDRŮŇ, Bohumír a Josef PROKEŠ. Autorizovaná konverze dokumentů. *Ad Notam*. 2010, č. 5, s. 3.

Právní předpisy

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Vyhláška č. 36/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu.

Zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování).

Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení.

Zákon č. 71/1967 Zb., o správnom konaní (správny poriadok).

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Zákon č. 269/2021Sb., o občanských průkazech.

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

Zákon č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 1995, sp. zn. III. ÚS 62/95. Dostupné z: www.nalus.usoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.9.2005, sp. zn. 1 Ao 1/2005-98. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2013, sp. zn. 10 A 77/2011-78. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. Dostupné z: [http:// www.aspi.cz](http://www.aspi.cz).

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2014, č. j. 4 Aps 7/2013-25. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. Dostupné z: <http://www.aspi.cz>.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 2013, sp. Zn. 7 A 86/2011-42. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. Dostupné z: <http:// www.aspi.cz>.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 5. 1994, sp. zn. II. ÚS 1/93 [12/1993 Usu.]. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 5. 1999, sp. zn. IV. ÚS 158/99. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2016, sp. Zn. 5 As 154/2015-57. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters. Dostupné z: [http:// www.aspi.cz](http://www.aspi.cz).

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2006, sp. zn. 1 Ans 8/2005-165. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters. Dostupné z: [http:// www.aspi.cz](http://www.aspi.cz).

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 6. 2004, č. j. 2 Afs 17/2003-54. Dostupné z: www.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98. Dostupné z: www.nssoud.cz.

Internetové zdroje

Beck-online. Die Datenbank. Beck'scher Online-Kommentar VwVfG. [online]. Mnichov: Verlag C.H.BECK, 2015. Dostupné z: https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata/komm/beckok_29_BandVwVfG/cont/beckok%2Ehtm.

Bundesministerium des Innern und für Heimat Verwaltungs-verfahrens-gesetz. [online]. Dostupné z: <https://www.bmi.bund.de/DE/themen/moderne-verwaltung/verwaltungsrecht/verwaltungsverfahrensgesetz/verwaltungsverfahrensgesetz-node.html>.

JELÍNEK, Jindřich. Ochrana před nezákonným zásahem správního orgánu. EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. 2019. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-pred-nezakonnym-zasahem-spravniho-organu-108724.html>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Osobní doklady: Občanské průkazy.

Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2021. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/clanek/osobni-doklady-642319.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

Sněmovní tisk 201/0 [online], Vládní návrh zákona správní řád, Poslanecká sněmovna 2003. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=201&CT1=0>.

Závěr č. 8 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne

24. 6. 2005. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.